

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,
ahova a lap szétküldésére vonat-
: kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél iven.
Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.
Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,
ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előíze-
: tések és hirdetési elvások küldendők. ::

SZLEZÁK LÁSZLÓ

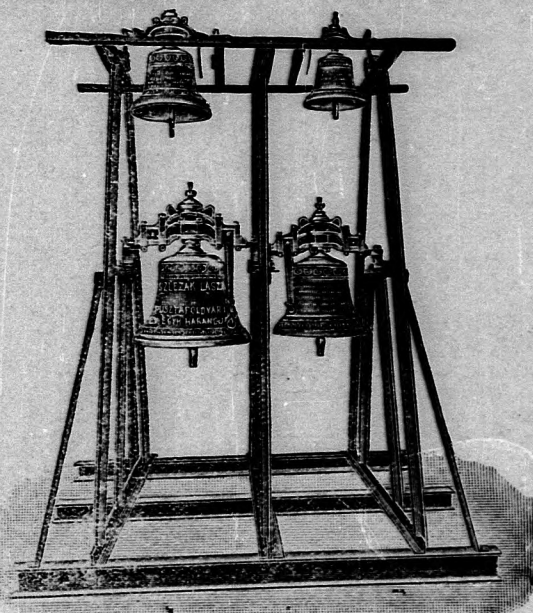
Bur villamos vasut-
órház megállóhely.

1900. évi párisi világ-
kiállításon kitüntetve.

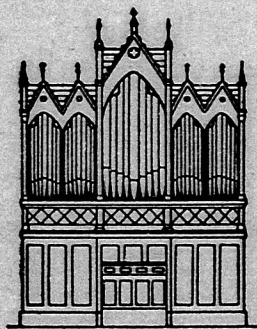
Ajánlja legjobban berendezett harangöntődjét a nemes
egyházak részére. Harangokat bármily nagyságban
ujjonnan önt, régi, repedt, vagy nem összhangzó haran-
gokat a legmagasabb árban átveszi és átönti a leg-
szébb zengzetben, a legfinomabb harangérből, tiszta
csengő hanggal. Minden harang hangja előre hatá-
roztatik meg. — Különösen ajánlja a legjobbnak
bizonyult és a legkönnyebben kezelhető harangfelsze-
reléseit, amelyek a torony falait nem rázzák, akár
kovácsolt-, akár öntöttvas szerkezettel. A legújabban
öntöttem a mattyi, a szentesi ref. öregtemplom harang-
jait; átszereltem és vasállványokra helyeztem a karai,
sussai, szentendrei, tiszadadai, zádorházi, orosházi,
apáthegyaljai, szelistei stb. egyházak harangjait, jelen-
leg öntöm a törökszentmiklósi ref. egyház 4 harang-
ját kb. 3400 kg., a klenóci ev. egyház nagyharangját
2400 kg., az olaszliszka egyházét 600 kg. súlyban.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál és kívánatra a
helyszínére saját költségen utazik.
Számos egyházi elismerés! Telefonszám: 174—16.

harang-ércöntőde, harangfelszerelés
és haranglábgyár

Ezen harangok 1913-ban a pusztaföldvári evang.
egyház részére készültek, méltóságos Balla Mi-
hály miniszteri tanácsos úr rendelésére.

RIEGER OTTÓ

gőzüzemre berendezett és a kir. udvar orgonagyára. — Hazánk legnagyobb
orgonájának, a király orgonájának (koronázási templom) alkotója.

BUDAPEST, X., Szigligeti-u. 29. * Császári és királyi
udvari szállító. —

A bécsi, párisi, pécsi stb. kiállításon kitüntetve. Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló
tiszta légnyomású oszlopszívó (pneumatikus), tartós, nemes hangú orgonákat szállít.

40 év óta 2000-nél több orgonát szállított, közte a „KIRÁLY ORGONÁJÁT”,
amely mű ezidő szerint hazánk legnagyobb orgonája. 80 változatú villanyerőre berendezve.

Orgona javításokat és hangolásokat a legmérsékeltőbb árban teljesít.
Orgona jókarban tartását elvállalja. Katalógussal, tervezetekkel és rajzokkal
kívánatra díjmentesen szolgál.

RIEGER orgonagyára 40 évi fennállás óta 2000 orgonát szállított.

Kinek kell Promptol (Anisol) hintőpor?

Kell minden katonának, aki a harctérre indul.
Kell minden polgárembernek, aki a harctérről jövő katonákkal érintkezik.
Kell mindenkinek, aki harctéren levő katonáknak örök hálára kötelező, amellet olcsó ajándékot küldeni akar.

Kinek kell a Promptol (Anisol) hintőpor?

Kell a legnagyobb ellenség, a **ruhatetű**, megölésére, mely a **kiütéses tifuszt** okozza.
Kell a kiütéses tifusz megelőzésére, mert aki bármely harctéri katonával érintkezik, ki van téve a ragályos betegségnek.

Miért éppen Promptol hintőpor?

Mert wieni Krebsgesellschaft kutatásai alapján minden eddigi szer csak elűzi a **ruhatetűt**, ellenben az **Anisol**, melyből a Promptol készül, az egyetlen, amely el is pusztítja. Az elűzött ruhatetű továbbra is oltja az emberbe a betegséget, meg kell ölni, hogy az ártalmatlanná váljék.

Promptol (Anisol) hintőpor

törvényesen van védve, kapható minden patikában és drogériában, csakis e névvel valódi. Ára dobozonként 1.50 korona.

Egyedüli készítő:

**CHINOIN-gyógyszer és vegyszeti termékek gyára
r.-t. (Dr. Kereszty és Dr. Wolf). Budapest-Ujpest.**

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
: kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél íven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
: tések és hirdetési díjak küldendők. ::

Elismerés.

Gróf Degenfeld József főgondnok kerületi gyűlést megnyitó beszédében az elismerés meleg szavaival emlékezett meg dr. Baltazár Dezső püspöknek és a református papi karnak, általában a református egyház híveinek a világháború alatti tevékenységéről és állásfoglalásáról.

Az elismerés szavait a mi püspökünk s a mi lelkészeink, tanítóink, tanáraink, híveink valóban meg is érdemelték. A győzelemhez szükséges lelkesedés, a harcok emeléséhez és érvényesítéséhez elkerülhetetlen elszántság és hangulat itt az alföldön s a mi híveinknél jelentkezett legelőbb s ugyan itt mutatták a tömegek, a nép s az utca is a háború okozta szenvedések gyógyításában, az áldozatkészség behizonyítására való készségeket leginkább.

Még ma is felvirágozva mennek katonáink a menetszázadokkal a véres harcmezőre. Még ma sem csökkent a pénz-, termény- és szolgálatbeli szeretet adományok száma Debrecen városában, a környéken és a tiszántúli egyházi kerületben.

Az egyetem hallgatói beálltak önkénteseknek, katonáknak mentek még a hittanhallgatók is. A város polgárai, a környék lakosai pedig közre adták jóformán mindenüket, hogy ellássák a kórházakat, felszerelhessek a hadbavonulókat, elviselhetővé tegyék a háború-ozokta bajokat, megsegíthessék, diadalra juttathassák az államot, a közt.

Mert minden áldozat ez érdekekben történik és ez érdekekbe, semmi áldozat nem drága, még maga a legdrágább érték sem, az élet, a vér, melyet a magyar most nem kímélve ont a trónért, a királyért, a hazáért.

Ne bántson az senkit, hogy e tenger vérben a mi s a mi fiainknak, a jövő papjaink vére is omlik.

Így lesz nyilvánvaló a mi égő nagy hon-szerelmünk. Így buzdulnak példánk után hasonló áldozatra mások is. Így vívhatjuk ki csak a győzedelmet s így ragadhatjuk annak kivívására a velünk együtt lakó más vallású és beszédű népeket, a nemzetiségeket.

Így volt lehetséges az a csuda, hogy ezek a különböző nemzetiségű, sokszor velünk s az állammal is perben álló osztályosok, most oldalunk mellett küzdjenek s a hont, melynek törvényei őket is takargatják, a magyar földet, mely őket is tartja és takarni fogja, amelyen az ő bölcsőjük is ringott s melyen sírjuk is domborulni fog; ők is velünk együtt vállalva védelmezzék.

Hogy ez a csuda megtörténhessék, erre szükséges volt, hogy mi, akiknek nem a jogokból, de a kötelességekből, nem a dominiumokból, hanem a múlt dicsőségéből nagyobb rész adatott, abból, amink van, nagyobb részt adjunk mi is a hazának vissza s hogy a világharcba, a haza védelmére sorba álljanak még a törvény szerint mentesített papjelölteink is.

Most kapjuk a hírt, hogy közülök 20-an már a menetszázadokba is be vannak osztva s hogy legközelebb indulnak ők is fel a Kárpátokba, vagy ha Isten úgy akarandja, s a győzelmek útját továbbra is nyitva tartja, még feljebb és még tovább a Kárpátokon túl is.

Mi magyar reformátusok nem vitatkozunk most: kellett-e ez a háború s hogy krisztusi-é általában a harc? Mi most egy szívvel és lélekkel a veszélyben forgó hon védelmére sietünk s annak oltalmára adtuk fiainkat, pénzünket, harangjainkat is. A poroszlói harangokról nem szólt eddig az ének, majd híresek lesznek még ezek a harangok s még az egyház is hozzá.

Hát a sebesült ápoló kísérő református papok és theologusok? Hát azok a kis magyar református egyházak, amelyek ezek részére

15–20.000 koronát adtak össze s a hadba vonultak vallásos iratokkal való ellátására?

És a katona Otthonok, amelyek ügyét ismét a mi egyházunk s a prot. egyházak károlták fel legelőbb?

Budapesten, Debrecenben, Brassóban, Nyíregyházán mindenütt mi tettük ezek megnyitására a kezdeményező lépést. S hogy virágzanak ismét a mi fáradozásunk és szeretetteljes szolgálatunk eredménye. (Brassóban 6–8000 a látogatók száma, Debrecenben meg két, három annyi.)

Hadikölsönt is a mi egyházaink és híveink írtak aránylag legtöbbet alá. (Nagykunmadaras tiszta református népe 600.000 koronát.)

Mindezekről a jövő történetírója meg fog emlékezni s a magyar áldozatkészség és honzserelem méltánylásában nálunk sem fog elfelejkézni.

Méltó hát, hogy akiken a legtöbb fordult meg, akik a bátorításban, példaadásban, áldozatkészségben, a társadalom megszervezésében elől jártak: lelkeszeinkről, egyházainkról, tanítóinkról, híveinkről külön is említés tétessék s hogy nagy érdemeik és hű szolgálataik ott, ahol a köz emberei a köz építésére Isten nevében össze gyülekezzenek, kiemeltessenek.

Ime ezt tette gróf Degenfeld József, kerületünk nagynevű főgondnoka. Elismerő szavának az ad különösebb súlyt és nyomatékot, hogy a kezdet kezdetén, amikor még a győzelem olyan könnyűnek, a veszedelem olyan esekélynek látszott még a mi körünkben is, a magyar reformátusoknál is merültek fel disszonáns hangok. Ezek később teljesen elnémultak, s ha szinte épen most is olvashatunk aggályos sorokat a P. E. K.-ben s a jövő papi nemzedék hiányáról, a papi pályára lépő ifjak megfogyatkozásáról, ez a panasz nem megy túl a jogos előrelátás határain s nem ütközik bele a haza iránti köteles s mindent áldozni kész szeretetbe.

A mi egyházaink magyar egyházak, a mi életünk a magyar népért s a hazáért folytatott küzdelemhez határozódók. Az is nagy közérdek, hogy a magyar kis egyházak vezetők nélkül ne maradjanak.

És nem is fognak maradni. A magyar református egyháznak nagy híre, dicsősége volt régen. Ehez a nagy hírhez és dicsőséghez méltó hírnevet szerzett újfent. Ilyen egyháznak mindig lenni fognak papjai s mindig akadnak, akik szívesen viselik azt a palástot, melynek nem csak mi előttünk, de az egész hon és világ előtt becsületet szereztek a mi papjaink s azok élén a püspök. Erről tett tanúbizonyságot a mi fő-

TÁRCA.

Háborús imádság.

*Mi Atyánk! ki vagy a mennyekben
Te hozzád könyörgünk eképen:
Add, hogy győzzön a mi seregünk,
Megverhessük az ellenségünk.*

*Szenteltesd meg a Te neved,
Mert azt tőlünk te megérdemled,
Szentéled és áldd meg a hazánkat
Vidd győzelemre a zászlónkat*

*És jöjjön el a Te országod
S mikor harcosainkat látod,
Adj nekik győzelmes fegyvert,
Hogy verje te ellenségünket.*

*Légyen meg a Te akaratod,
Jól tudtuk, hogy Te nem akarod,
Hogy a gazság éljen e földön
S az ellenség minket legyőzzön.*

*Miként mennyben úgy itt e földön
Gondolj reánk és mint fagyöngy tölgyön,*

*Ne uralkodjék rajtunk senki,
Ki ellenünk támad azt irtsd ki.*

*Add meg mindennapi kenyerünk.
Ne engedd, hogy soká szenvedjünk
És hogy majd mi éhen pusztuljunk
Vagy döghalál által meghaljunk*

*Bocsasd meg a mi vétkeinket,
Mint mi, kik ellenünk vétkeznek.
Szeress úgy, mint gyermekeidet,
Kik tisztelünk és áldunk Tégedet.*

*Ne vígy minket a kísértelbe,
Hogy tisztán léphessünk elődbe
S imádhassunk Téged lélekben,
Igazságban és békességben.*

*De szabadíts meg a gonosztól,
Azon gyilkos s rablós hadaktól,
Kik vad állatként ránk támadtak
S ölnek, rabolnak és pusztítanak.*

*Mert Tied az ország s hatalom
A dicsőség és birodalom,
Úgy itt e földön, mint a mennyben
Hallgasd meg hát kérésünk Amen!*

Vadon Sándor.

gondnokunk beszéde, melyet mi is örömmel hallottunk és ide iktatunk.

dr. Ferenczy Gyula.

Az ORTE felirata a Konventhez.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyetemes Konvent!

A világtörténelemben példátlanul álló roppant háború, melynek rémes viharába magyar nemzetünket is belesodorta a kikerülhetetlen végzet forgó szele, a haza védelmére szólította a református tanítóság csaknem egész fiatalabb nemzedékét.

Nap-nap után az ország minden tájáról száll hozzánk a sötét szárnyú hír, hogy egy-egy fiatal kartársunk hősi halált halt ostromlott hazánkért a véres harcmezőn, vagy elhunyt a hadikórházak kóros betegágyán.

Nem perlünk ezért sem Istennel, sem emberekkel. Hiszen őket a legszentebb köteleességteljesítés terén érte dicső halál. S amit életökben, mint a nemzet tanítói, nevelői izzó lelkességgel hirdettek, hogy a hazáért legdrágább kincsünkkel — életünket — is áldozni szent kötelességünk, azt peccsételték meg kiomló vérökkel, ifjú életökkel. Az ő haláluk nem pusztá elmúlás, az ő haláluk megdicsőülés.

Ez a felemelő tudat a mi testvéri lelkünk gyászborulatát a megnyugvás vigasztaló fénysugaraival deríti fel.

De nem lehet teljes, nem homály nélkül való a mi megnyugvásunk derüje, ha arra gondolunk, mi sors vár azokra a szerencsétlen kartársainkra, akik a háborúban munkaképtelenné váltak; mi sors vár azokra, akiknek létfenntartása a harcban hősi halált halt kartársaink életéhez volt kapcsolódva; mi sors vár az esetetek özvegyeire, árváira?

A tanítói nyugdíjtörvény oly rég várt revízióját ugyanis a váratlanul kitört háború megakadályozta. S míg az állami és nem állami, közép s polgári iskolák tanárainak nyugdíjviszonyait s ezek özvegyeinek, árváinak ellátási viszonyait a közelmúltban megalkotott nyugdíjtörvények a méltányosság lehető határáig rendezték, így nevezetesen öt évi szolgálat után, sőt bizonyos rendkívüli körülményeket tekintve, — amelyek közé sorozható a hadi szolgálat következtében beállott munkaképtelenség vagy elhalálozás is, — szolgálati időre való

tekintet nélkül rendelt nyugdíjat, illetőleg a nyugdíjra jogosult halála esetén az özvegynek s árváknak rendes, évi ellátást biztosítanak: addig az 1891. év óta nem változott nyugdíjtörvény — a rendkívüli körülmények teljes figyelmen kívül hagyásával — csakis 10 évi szolgálat után biztosít a munkaképtelen tanítónak rendes nyugdíjat, illetőleg az elhalt tanító özvegyének s árváinak rendes évi ellátást.

Mi következik ebből főtiszteletű és méltóságos Egyetemes Konvent? Az, hogy ha a törvény rideg rendelkezéseinek torlasztát félre nem tudják tolni magasabb emberies s erkölcsi belátások: a hadi sebesülések, szenvedések miatt munkaképtelen tanítók és az elesettek özvegyei, árvái létfenntartásuk legminimálisabb szükségleteivel is, az emberi könyörület bizonytalan s megalázó morzsáira lesznek utalva.

A közoktatásügyi kormány bizonyára maga is érzi annak a rettenetes igazságtalanságnak súlyát, mely a tanítói nyugdíjtörvény méltányos rendezésének elmaradása miatt az emberirtó háború tanítóáldozatait s azok családjait ebbe a végzetesen szomorú helyzetbe sodorta. S kiszivárgó hírek szerint királyi kegyelem útján óhajt a kétségbeejtő helyzeten javítani, de nem nyújt semmi biztosítékot arra nézve, hogy a nyomorék tanítók, az árván maradt tanítócsaládok vérző sebeire meddig, mily esetekben, milyen terjedelemben alkalmazza majd a királyi kegyelem enyhítő balsamát.

Ebben a bizonytalan, súlyos helyzetben mély tisztelettel s reménykedő bizodalommal fordulok a Magyar Református Tanítók Országos Egyesülete nevében alázas kérelemmel a főtiszteletű és méltóságos Egyetemes Konventhez, mint magyar ref. egyházunk önkormányzatának legmagasabb fórumához.

Esedezem, méltóztassék a nemzeti létünk, fennmaradásunkért vívott véres harcban munkaképtelenné vált s nyugdíjtörvényeink mostohaságánál fogva rendes, évi végellátásban nem részesülhető református tanítók, illetőleg a hősi halált halt ref. tanítók özvegyeinek, árváinak ügyét felkarolni, magáévá tenni.

Alázatos kérelmemet a következőkben részletezem.

Méltóztassék elrendelni, hogy egyházkerületenként hivatalból összeírassanak azok a háború következtében munkaképtelenné vált ref. tanítók és fenntartó nélkül maradt tanítócsaládok, akik és amelyek abba a súlyos helyzetbe jutottak, hogy a tanítói nyugdíjtörvény mostohasága miatt létfenntartásuk rendes, évi ellátással biztosítva nincs.

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadsereg szállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.
AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. 0000

ÁRJEGYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik. *

Méltóztassék hivatalos és erkölcsi súlyának, tekintélyének egész erejével odahatni, hogy ezek a tanítók s tanítócsaládok a magyar állam által létfenntartásukat biztosító rendes évi ellátásban részesíttessenek. Azon nem remélt esetben pedig, ha a magyar kir. kormány e célból megfelelő és megnyugtató intézkedésekre nem volna hajlandó, méltóztassék egy háziés társadalmi erők, tényezők bevonásával olyan alapot létesíteni, amely ugyancsak ennek a nemes, emberies célnak belkörü megvalósítását lehetővé tegye.

Méltóztassék megfontolás és tanulmány tárgyává tenni, hogy azon esetekben is, amelyekben a háború következményeként munkaképtelenné vált tanító, illetőleg fenntartó nélkül maradt tanítói özvegy rendes, évi, de a nyugdíjtvény szerint a legszerényebb megélhetést is alig biztosító végellátást kap, milyen módon, milyen intézkedések által mehetne ref. egyházkormányzatunk az ilyen nyugalmazott családok tanítói, illetőleg tanítói özvegyek segítségére abból a célból, hogy gyermekeiket hajlamaik és tehetségeiknek megfelelő életpályára nevelthessék (árva-házakba, internátusokba ingyenes elhelyezés; alapok, alapítványokból adható neveltetési segély; tandíjmentesség stb.)

Ezekben összefoglalva a legfontosabb teendők sorozatát, ismételve esedezem, méltóztassék hathatós pártfogással felkarolni, szeretetteljes gondozással jó végre juttatni az oly sok könnyet fakasztó háború által sújtott református tanítók, tanítócsaládok bizonytalan sorsát, kétséges jövőjét. Hiszen — Isten után — mindenek felett s elsősorban református anyaszentegyházunktól kérhetik, várhatják, remélhetik, ők sajtó sebeiknek orvoslását.

Mély tisztelettel vagyok a főtiszteletű s méltóságos Egyetemes Konventnek

Hajduhadházon, 1915. április 15.

alázatos szolgája:

Simon Károly,

a Magy. Ref. Tan. Orsz. Egy. elnöke.

A Kálvineum épületének hivatalos átvétele.

A múlt év őszén fejezték be a vállalkozók a Kálvineum palotának nevezhető internátusának építését, felszerelését. A hivatalos átvétel f. évi április hó 29-én történt meg, amikor főt. püspök urunk Kiss Ferenc, dr. Ferenczy Gyula és Rózsa Sándortól kísérve Hajduböszörménybe utazott ki. Megjelent még Hathy Kálmán ellenőrző szakértő és Tóth István építész-vállalkozó. Az intézet igazgatója, Köblös Samu főgimnáziumi igazgató és neje vezették végig a társaságot a nagy méretű épület minden helyiségén. Mindjárt legelőbb a souterrainben szemlélhettük a tágas munkatermet s a kézügyesítő oktatás céljaira berendezett két kényelmes, világos helyiséget. A tornaterem is itt foglal helyet, de ez még most áll felszerelés alatt. A souterrainben van berendezve a szép, tágas, ezélszerű butorokkal felszerelt, világos, vilányvilágítással ellátott s száraz ebédlő-helyiség is, a hozzátartozó konyhával, kamarával, raktárral és az intézetben alkalmazott szolgaszemélyzet lakószobáival. A souterrain szintje csak kevéssel áll mélyebben az udvar szintjénél s minden helyisége a modern építkezési fejlődés

fogásainak felhasználásával biztosítva van a nedvesedéstől. A földszinten, mely magas fekvésénél fogva emeletnek is beillenek, megszemléltük a dolgozó (tanuló) termeket, melyek egyszerűen, de csinnal és ezélszerűen vannak beburorozva. Itt találtuk a vendégszobát is, mely izléses berendezésével kellemes pihenőül szolgál a messze idegenből a növendékek látogatására érkező rokonoknak. Az igazgató részére külön hivatalos fogadószoba van berendezve. Az igazgató családjának befogadására három szobás lakosztály áll rendelkezésre. Itt az izléses felszerelés az igazgató tulajdona. Ezt a helyiséget kissé szűknek találjuk; nagy családú igazgató se tudna elhelyezkedni benne. Am, a kálvinista papság Kálvineumában, az igazgató igényeinek szerénysége a legjobb véleményyt kelti bennünk.

A földszinten van elhelyezve a házvezetőnő lakószobája is. Ugyanitt van a ruhátár, tanulóterem, hova a növendékek d. n. 4 órákor iskolai feladatuk elvégzésére vonulnak be. A játszó- és olvasószoba egymás mellett van, ugyanitt láttuk az egy pianinóval és egy zongorával ellátott zenetermet is; egyéb zeneműszereiket a tanulók külön tartják.

Az emeleten két fürdő-szobáról történt gondoskodás. A tágas folyosón minden növendék részére külön szakaszú ruhaszekrény-sor vonul végig. Itt vannak elhelyezve a hálótermek is, amelyeknek a butorzatát, az ágyakat, madracokkal együtt az intézet adta, egyéb ágyneműket azonban, igen természetesen a növendékek hoznak magukkal. A hálótermekkel szemben két felügyelői helyettes-tanár részére van lakás berendezve. A déli homlokzat felől van beosztva a sikerült formában kiépített díszterem, melyről tágas erkély nyílik a szabadra. A padlás-helyiségeket is bejártuk, hol a gondosan kezelt mosó-helyiséget szemléltük meg.

Végül az udvarra s az intézeti kertre szálltunk le. Az épület előtti tér parkirozási munkálat alatt áll, ezt a teret izléses, szilárd vasrácsos kerítés választja el az utcától. Az épülettől északra terjed el a hatalmas területű játszótér és kert. Az egész telek mintegy négyezer négyszög öl lévén, bőven jutott hely a kertgazdaságra is. Láttuk is a nagy gondossággal, izléssel berendezett konyhakertet. Eszünkbe jutottak a falusi gazdaszonyok kezelése alatt viruló veteményes ágyak, amelyekben minden megterem, sőt még a városi piacra is jut. Falusias gondolatokkal azt hiszem, nem bánom meg Hajduböszörmény rendezett tanácsu város városi önértékét. Külön sertéshizláló is van berendezve, melyben már is sok jó sertés hizik; ez az előrelátó gondosság megőrzi s eddig is megőrizte az intézet pénztárát a sertéshús és zsír mai drága beszerzési árának súlyos terhétől. De a gondoskodás egyéb téren is nagy méretekben nyilvánult. Be volt itt szerezve az intézet szükségére korán, idejében, minden élelmi cikk: zöldség-félék, burgonya, liszt, főzelékek s mindezek a leggondosabb kezelés alatt a raktárakban vannak elhelyezve. Hogy ez az intézkedés mit jelent az intézet gazdasági életében: mindnyájan jól tudják, kik az élelmi cikkek ár-emelkedése következtében nagyon ki vannak szolgáltatva sokszor az élelmiszer-uzsorások nyereszkeskedési próbálkozásainak.

Az udvaron meghagyott, de átalakított s megújított régi, de jó módra valló, erős építésű úri lakóház járványkórházi helyiségül van berendezve, külön ápolóval.

Ez az egész intézmény a szeretet alkotása, a

gondoskodó szeretet a fentartója, ápolója. Krisztusi intézmény, mely közelebb hozza Isten országának az eljöveteletét.

A debreceniek délben az intézetnek voltak szívesen fogadott vendégei. Az étkezés a nagy ebédlőben történt, egyszerre a növendékekkel, ugyanazon étlappal. A debreceni keserves hadikenyér után jó étvágygal fogyasztottuk az intézet szintén hadi kenyérét, amelynek előállításí módjához úgy láttuk jobban értenek a Kálvineumban, mint Debrecenben.

Az átvételről a jegyzőkönyv felvételét. Számottevő építési hiba, fogyatkozás az épületben nincs. Némely helyen, főként a kerítésen mutatkozott vakolathullás, de hát az új építkezést, mely nem is ment teljes befejezett készütséggel a télnek, a téli idő viszontagsága rendszerint próbára teszi. A még fizetetlen vállalati ár kiutalása megtörténik, ezzel szemben azonban a vállalkozó a biztositéki okírat kiállításá mellett mintegy 3000 korona vállalati biztositékot tesz le, a ne talán még felmerülhető hiányok kipótlásának biztositására.

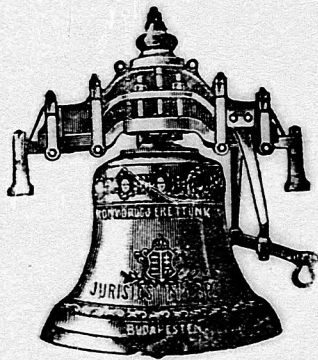
Számoljunk be rövidesen az általános benyomásról. Arról szereztünk meggyőződést, hogy a népes muzsa-sereg (most 84 növendék van az intézetben) a legszerencsésebb igazgatás alá került. Lehet gondolni, hogy az intézet megnyitása után, a berendezkedés, rendbehozás terén mekkora munka végrehajtásának terhe szállott az igazgató vállaira. Minden új szervezet, még a legjobban megszerkesztett gép is, nehezen indul s hol itt, hol ott igazítani kell a csavarokon. A sokféle környezetből, a különféle nevelés alul kikerült növendékek fegyelmzése sok körültekintést, paedagogiai tapintatot igényelt, míg ez a sokféle gyereksereg egy család keretébe be tudott illeszkedni. De aztán mégis beilleszkedett. Köblös Samu és két ifjú tanár-segítőtársa odaadó fáradozással várakozáson felülemelkedő eredményhez jutott. És ami lelket ad ennek a nagy családnak, Köblös Samu neje öngyásága, vidéki birtokos úri család szülötte, megadja az intézeti életnek gazdag lelke gyümölcseként mindazt, ami az árváknak hiányzik: az édes anyai gondos szeretetet. Őszintén gratulálunk a vezetőség szerencsés választásának, midőn a magyarországi kálvinistaság szemefényét, ezt a páratlan, a maga nemében első intézmény legközvetlenebb igazgatását, gondozását a Köblös Samu főgimnáziumi igazgató és neje öngyásága kezébe tette.

És most fejezzük be igénytelen sorainkat még egy pár gondolat kifejezésével.

A majdnem világszerte dúló háború zajában előtem áll annak a harcos küzdelemnek a képe, melyet néhány évvel ezelőtt a mi főtiszteletű püspökünk, dr. Baltazár Dezső végig csatázott s győzelmesen megvívott, oldalán az ő Hindenburgjával, Kiss Ferencel, nem egy, de több, egymással szövetséges, rokonsági kapcsolatban álló hatalmas ellenség ellen. Mikor ő a nagy alkotás gondolatát felvetette: lethargikus álomban szunnyadt a kálvinista papság gondolatvilága; ezzel a zsidbadsággal a kilátástalan reménytelenség járt együtt; az önbizalom, saját erőnk, képességünkbe vetett bizodalom seh... Ráadásul közönbösség kint és bent. Megannyi ellenség volt ez, amelyekhez még azok is szövetségesekül kínálkoztak, sőt szegődtek (s ezek akartak legtöbb kárt okozni), akiktől pedig a támogatást jogosan várta az árván hagyott kálvinista papság. De aki a zászlót kítűzte s magasra emelte, nem rettent meg az óriási ellentábortól. Az ORLE. megszervezése után, mert hiszen a Kálvineumot méltán tarthatjuk az ORLE. keresztleányának, — sorra felvette velök a harcot, a tenger mélységén, a szárazföldön s az égi madarak levegőjében. Lelkes föllépésével fölrázott a mély, a gonosz álomból mindenkit, új eget és földet mutatott a csüggettségben elmerültek szeméinek, a bennünk rejtőző erőnek, képességnek erős tudatára hozott; ami ellenség volt még: azt megörölte az a siker, melynek mámoros zaja bezúgta a magyarországi református anyaszentegyházat. És most áll a Kálvineum, magasba emelkedő tetőzete messzire hirdeti a diadalt s magas erkélyéről gyönyörűsége kilátást enged, biztató, reményteljes jövőt rajzol elénk. Hirdetni fogja évszázadokon át mesterének nevét. De kiáltani fogja soha el nem haló hangon magyar hazánk minden rendű és rangú gyermekeinek áldozatkészségét is, kik a lelkes hívó szóra lerakták filléreiket a Kálvineum megszentelt oltárán.

Háládatlanság volna ki nem emelni, hogy az épület vázrajzát, külföldi utazása közben szerzett tapasztalások után *Kiss Ferenc*, a Kálvineum jelenlegi főigyevezetője, gondozója maga rajzolta meg. Ezt a vázrajzot dolgozta aztán ki nagy szakértő tudással *Tóth István* debreceni építész-mérnök, ki nemes ambíciót csinált abból, hogy az építőmunkalat minden tekintetben kifogástalanul sikerüljön.

R. S.

Elsőrendű haranggyár, szerel a kitűnő Pozdech-féle rendszer szerint, mely annak idején ő felsége a király által 2 aranykereszttel lett kitüntetve

Mesekönnyű indítás, nem rezgeti az állványt, még kevésbé a tornyot. Csupán előnye van, hátránya nincsen. — Mérsékelt árak, szolid és szép kiállítás. — Kedvező fizetési feltételek. Alapítva 1868-ban. Felülmul minden eddigi szerelést. Telefon 77—51.

Jurisics Márton harangöntő- és harangfelszerelő-gyár Budapest, Rózsa-utca 51—53.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát, u. m.: elsőrendű harangok szállítását, régi harangok átöntését, régi harangok átszerelését Pozdech-féle forgatható öntöttvas-koronára, esetleg forgatható kovásoltvas-koronára, kikopott csapok kiserelését stb. Készít fekvő és álló harangvas-állványokat jutányos áron. Költségvetéssel szívesen szolgál. Jutányos árak, pontos és tisztességes kiszolgálás. +++ Kívánatra saját költségén utazik a helyszínére.

Napról-napra.

(Folytatás.)

XXX.

Január 23.

Halál és halál.

Virág Benedek meghal 1830-ban.

Haynau felakasztatja Kolossy György bölesészethallgatót és Márkus János saári jegyzőt.

Kolossy György. Jegyzetemből: Sok, sok éve már hogy Buda és Pest között a hajóhídon fiatal magyar polgárok agyonvagdalták Lamberg gróf altábornagyot, aki eljött, hogy feloszlassa az 1848-iki országgyűlést. Az első csapást Kolossy György bölesészethallgató (én úgy tudom, hogy jurátus volt. Graeza is ezt mondja) mérte Lambergre s később e tettéért a pesti vértanúk sorába került. Sáfár László „Pesti vértanúk“ c. könyvében írja: A szabadságharc után Kolossy álnév alatt Nagyszébenben rejtőzött. Innen irogatott a menyasszonyának, aki a gránátos-utcai Zenélő-óra sörház vendéglősenek a leánya volt. Egy levelét el is fogták s Szébenbe küldték utána, de idejekorán elmenekült s egyenesen Pestre ment, ahol Donáth néven a menyasszonya családjánál rejtőzött. Az osztrák hatóság még az útlevelét is láttamozta és nem ismerte fel mindaddig, míg egy volt honvéd bajtársa (— a gyalázatos —) el nem árulta. Egy napon délfelé katonaság vette körül a sörházat s Kolossyt menyasszonya mellől hurcolták el. Tanúi voltak a jelenetnek a Budapesten még most is ismert Morbiczner és Buchner családok, akik az Újépületig mentek utána a fogoly völegénynek. A kapuban egy osztrák kapitány állott s lenézően mosolygott Kolossyra. „Mit bámul? — szólott Kolossy. — Én is kapitány voltam egykor“.

A feljegyzésben egy kis tévedés van. Mert egyik sem volt kapitány. Sem Kolossy, sem a nimet. Kapitány van a huszároknál, de a gyalogságnál nincs; ennek neve százados. Így volt legalább a régi időben. Ma?... Nem vitázom még magammal sem. Csak úgy befele gondolkozom. Az erdélyi fejedelmek címe: ma a végrehajtóé. Tiszteletes asszonyom oldalt néz rám, ha nem nagyságos asszonyomnak mondom. Árendásné asszonyom csak a parasztoktól fogadja el a „tekintetes asszony“ címet...; igaz, hogy magamfajta vad paraszttól nem kapja meg sem ő, sem nagyságos ura, mert mifelénk annak szoktuk a tekintetes címet adni, akit becsülünk egyúttal. Érmelléki Zsigmond ezt mondja erre: „kopott bajtárs! menj a sirba, aludj szebb álmokat porba hullt jeleseink s megvetett címünk dicsősége felől“. Megyek hát! Kolossy a hadbírótság előtt nyomban bevallotta, hogy ő mérte az első csapást Lamberg grófra. Ebből folyt a végzete. Ezért akasztották fel 1850-ben.

Január 24.

Bem. Szelindek. „A császári had zöme. Kalliany tábornok vezetése alatt, Nagyesürről, egy másik dandár pedig Balázsfalva felől nyomult előre. Bem, kettéosztott csapataival mind a két helyen elfogadta az ütközetet. A nagyúton maga vezényelt, Balázsfalva felől pedig Czecz, aki előtte való nap ismét a fősereghez csatlakozott. Késő estig folyik a viadal. Kisded seregünk minden oldalon önfeláldozó hősiességgel veri vissza az ellenség megújuló rohamait. De újabb vészír jön: az ellenség harmadik oldalról, Vizakna felől is közeleg. Riebel őrnagy jött egy erős csapattal. Bem sietve magához rendeli Zsnamezy Lipót huszárkapitányt, a tartalék lovasság parancsnokát s szól hozzá: „Kapitány úr! Az ellenség két felől már fut. A harmadik helyen vágjon be ön“. S a huszárok megindulnak Riebel ellen.

„Én már láttam nyulat felugrani — írja Teleki Sándor gróf — vadászfegyverem előtt, láttam futását, hogy a koltói határról pillanat alatt érkezik meg a garbónáci határra. De Riebelék a szelindeki csatában ennél sebesebben futottak“.

Öreg-este végződött a harc a mi győzelmünkkel. 1849.

Január 25.

Debreczeni Márton született 1802-ben.

Perczel Mór megveri Ottingert. 1849.

Verbászon hasonlóképen cselekesznek a nemzetőrök a szerb felkelőkkel.

Január 26.

Perczel lemond a parancsnokságról. 1849.

Teleki Sándor gróf született 1821-ben.

Január 27.

IV. István megkoronáztatása. 1163.

Pesten először adják elő „Hanyadi László“-t. 1844.

Külán a nemzetőröket megverik a szerb felkelők. 1849.

Január 28.

II. József kiadja híres visszavonó rendeletét. 1790. No hát a „kalapos király“ (Ányos Pál adta neki ezt a címet) ekkor olyan boldoggá tette az országot, mint valamikor Kalatai Ferencet. Így volt: „Katalin cárnőt meglátogatni Oroszországba utazott. Valahol Galícia szélén eszébe jutott, hogy illenék magával papot is vinni; mert mit szól az igen vallásos orosz udvar, ha nem lát körülte semmi egyházi személyt! Hát pap kellett. De hol találjanak ily hirtelenében? A császár körül levő generálisok egyikének végre eszébe jutott, hogy itt van a közelben egy magyar ezred papja, Kalatai Ferenc. Különben igen higgadt és a világ hiúságaival nem törődő férfiú. Hogy németül nem tud: nem baj. Elég az, hogy jó kövér ember, hát alkalmas a reprezentálásra.

— Volna kedve velem Oroszországba jönni? — kérdezte tőle a császár németül.

— Quare non, Sacratissima Majestas? — válaszolt hidegen a tábori pap.

Útközben Kalatait a császár — egy betörött oldalbordája miatt — kinevezte nagyvárad püspökké s meghagyta egy generálisának, hogy ezt adja tudtára a papnak, de körültekintéssel, nehogy az öröm miatt azt a jóképű kövér embert megüsse a guta.

A generális tehát így szólt Kalatai Ferenchez:

— Nem fogja a tisztelendő urat megütni a guta, ha azt hallja tőlem, hogy a császár öfelsége nagyvárad kanonokká nevezte ki?

— Nem fog megütni.

— De akkor sem fogja megütni a guta, ha azt mondom, hogy öfelsége nagyvárad megyés püspökké nevezte ki?

— Akkor sem fog megütni...

... No hát minket sem ütött meg!

Halál... halál... halál.

Mily borzalom, mikor szól: ember, meghalsz! Ha küzdesz is

„A győzelem előbb-utóbb enyém:

Szolgám az inség, annyiféle járvány,

Kórság, nehéz bú, gond, vak esemény;

S mi oly szépen terjed a föld határán:

A bűn! Tovább: Doktor, adó...

S rossz predikáció...“

De talán nem is szabad a bennem lakozó gaminra hallgatnom akkor, mikor e mai napról jelentem halálát: Pálóci Horváth Ádámnak, 1820, Csokonai Vitéz Mihálynak, 1805 és Deák Ferencnek, 1876.

Volna valami gondolatom, de azt nem adom ki. Legalább most nem.

G.

Egyházkerületünk közgyűlése.

Az Uszó Istvánné és a Laky Adolf-féle hagyaték és alapítványi ügyről szóló jelentés tudomásul vétetett.

Az ifjúsági pénzkezelési szabályzat végrehajtásáról a koll. gazdasági tanácstól a közgyűlés jelentést kér. A Lichtschein-alapítvány ügyében szintén.

A főiskolai gyakorló iskolai tanító fizetéséhez a helybeli egyházközség 1800 koronával köteles hozzájárulni. Az egyházkerületi közgyűlés megkeresi az egyházközség presbyteriumát, hogy a gyakorló iskola tanítójának fizetéséhez a mindenkori fizetés felerészének változó összegű viselése helyett a most adni szokott 1800 K évi pótlékkal állandóan járuljon hozzá.

A hittanhallgató ifjaknak nagyobb kedvezmények nyújtása érdekében megbízott a gazdasági tanács, hogy a háború végével és a gazdasági viszonyok javultával tegyen megfelelő javaslatot.

A Balogh Ferenc „Kollegium története” című mű-

nek megszerzésére s ezáltal a kiadás biztosítására az egyházközségek és tanintézetek felhivatnak.

A kollegiumi háznagyi hivatal teendőjének köre az egyetem létesítésével megváltozott. Munkakörének részletes új körülírásával a gazdasági tanács bízott meg.

Átalakítások történtek a kollegium épületében, melyeket az egyetemnek három évre való itteni elhelyezése tett szükségessé. Az átalakításokról, amelyek jelentékeny kiadással jártak, helyeslőleg vett tudomást a közgyűlés.

Tudomásul vétetett, hogy az egyetemre kinevezett tanárok, akik a múlt év július hava elsajén a kinevezés előtti bizonytalanságban július, augusztus és szeptemberi évnegyedre egészben felvették a kollegiumi tanári fizetésüket, a szeptember hóra eső részletet visszafizették.

A pátrisztikai tanszék szervezése kérdésében akkor lehet határozni, amikor az egyetemi költségekhez való 3 éves évi 60.000 K hozzájárulási teher az 1917/18. tanévtől kezdve megszűnik, addig nincs rá fedezet.

Debrecen sz. kir. város bizonyos feltételekhez kötötten az eddigi kollegiumi évjáradékokat jövőre is fizetni fogja, kivéve a bölcsészeti fakultáson létesített, de most már megszüntetett németnyelvi tanszéki alapítványi segélyt. A közgyűlés Debrecen sz. kir. város további aldozatkészségét hálával s köszönettel fogadta.

A kollegiumi épület jökora része hadi kórház céljaira bocsátottatott át; a kollegiumi hadbavonult szolgák állásai betöltetlenül hagyattak s helyettesekkel pótolattak, a szolgák fizetése azért érintetlenül kiadatott; a pénztári készlet biztosítása érdekében külön intézkedés történt; a kollegium 100.000 korona hadi kölcsönt jegyzett; az angol váltó a háborús viszonyok közt nem volt leszámitolható. Mindezek tudomásul vétettek.

A kollegiumi számvevő besoroztatván, kiképzésre hivatott be. Útasította a közgyűlés a gazdasági tanácsot, hogy ha további szolgálatra kell bevonulnia a számvevőnek, a hivatali teendők ellátása érdekében a kellő intézkedéseket tegye meg.

A kollegiumi 1915. évre szóló költségvetést az igazgatótanács több rendbeli módosításának elfogadása után a közgyűlés megállapította s megerősítette; az első pénztári csoport több mint 21 ezer koronás költségvetési hiányának fedezhetésére a koll. gazdasági tanács propositióit (kamattöbblet átbocsátása, hátralékok befizetése) elfogadta.

Az internátus pénztáránál is jelentékeny fedezeti hiány mutatkozik. Egyelőre az egyházkerületi pénztár ideiglenesen kamatmentes kölcsönrel enyhíti a bajt, de részben az elszámítások, részben a hadi állapotok okozta kedvezőtlen anyagi helyzet szanalása még sok fejtörést fog okozni az egyházkerületnek.

A bérlőknek indokolt esetekben a kollegiumi gazdasági tanács halasztást adott a haszonbér befizetésére. Tudomásul vétetett.

A Kossuth-szobor leleplezése alkalmával a rég raktáron levő több százra menő Kossuth-émlékfüzethől több, ügybuzgó tanítóképző intézeti ifjú a közönség körében 20 fillérjével sok példányt elárusított s ebből a kollegiumi Kossuth-alapra 77 korona 70 fillér gyűlt, miről a közgyűlés elismeréssel értesült.

Jegyezzük meg itt, hogy kollegiumunk pénztárában más nagynevű alapítványon kívül a Petőfi és a Kossuth nevére gyűlt alapítványi összeg kezeltek. Hogy amannak csak 903 korona 98 fillér, emennek 873 korona 21

fillér az összes vagyona, talán az az oka, hogy közönségünk figyelme erre a két alapítványra nem volt felhíva. A Kossuth Lajos-alapítvány évek óta a kamatoknak állandóan a tőkéhez történt csatolásán kívül csak abból gyarapodott, hogy a lelkes tanítóképző intézeti tanulóifjak a március 15-diki ünnepélyök alkalmával nyert bevételöket több éven át erre az alapra adományozták. Így aztán az utóbbi 5 év alatt 253 korona 31 fillér gyarapodás állott elő. A Deák Ferenc-alapítvány vagyona 2663 korona 16 fillér; hát bizony a másik két alapnak is lehetne már egy kis buzgóság révén legalább is 2000 koronára egyenként növekedni.

Dr. Erdős József és Sass Béla theologiai akadémiánk volt tanárai, mint egyetemi tanárok, az eddig természetben élvezett tanári lakás, ház után való föld, kaszáló és fadeputumok élvezetében továbbra is meghagyták, azzal a feltétellel, hogy a lakásért egyenként 1600 koronát fizetnek a kollégiumi pénztárba évenként mindaddig, míg tényleges tanári szolgálatban állanak; viselni fogják a jövőben is azokat a tétiményeket, amelyek villanyvilágítási, parkettezési s vízfogyasztási költségek címén terhükre eddig is meg voltak állapítva. Azonban a nevezett tanároknak azt a kérelmét, hogy a természetbeli élvezmények és egy negyedévi fizetésök haláluk esetére is folyósíttassanak a gazdasági tanács javaslatával egyezően a közgyűlés nem találta teljesíthetőnek.

Jóváhagyta a közgyűlés a gazdasági tanácsnak a kollégium egyetemi pénztári csoportjára vonatkozó rendelkezéses és minden tekintetben helyesnek talált határozatát, kapcsolatban a Soós Gábor alapítványa felhasználására tartozó intézkedését.

Dr. Mitrovics Gyula volt akadémiai tanárt az egyházkerületi elnökség, a közgyűlés utólagos jóváhagyásának feltétele alatt, tanárképző intézeti és könyvtári igazgatóvá nevezte ki s 1914. évi október 1-től kezdődően a továbbra is élvezendő természetbeni lakáson kívül 5600 korona fizetést és 300 korona korpótléket engedélyezett. A kollégiumi gazdasági tanács pedig megállapította, hogy a fizetés 1915 február 1-től 5400 korona lesz, 1920-ban pedig a korpótlékekkel 6000 koronára emelkedik. Az intézkedéseket a közgyűlés jóváhagyta.

Ugyancsak az egyházkerületi elnökség intézkedett az egyetemre ki nem nevezett dr. Haendel Vilmos javadalma kérdésében, még pedig úgy, hogy az 1914. évi október 1-én esedékes részlet feltétlenül fizetessék ki, az 1915 január 1-én esedékes részlet pedig azzal a feltétellel, hogy ha dr. Haendel Vilmos az évnegyed folyamán nyugdíjjogosultsággal járó álláshoz jut, az új állás illetményeinek élvezésétől kezdődően köteles lesz a túlélvezményt a kollégiumi pénztárnak megtéríteni. A közgyűlés, miután dr. Haendel Vilmos folyó évi február hó 1-től kezdődően a máramaroszigeti jogakadémián tanárrá választatott, elrendeli, hogy a negyedévi fizetés február és március hónapjára eső $\frac{2}{3}$ részét térítse vissza.

A hadiadó alá vonható kollégiumi jövedelem kérdésében a gazdasági tanács arra utasította az ügyészt, pénztárnokot és számvevőt, hogy az esetleg ilyen adó alá tartozó jövedelmek bevallására szükséges kimutatást készítsék el. Az intézkedést a közgyűlés tudomásul vette. Azóta a bevallás meg is történt, melynélfogva a minden tekintetben kulturcélokat szolgáló alapítványok jövedelme nem adóztatható meg.

A kollégiumi szenior a háború miatt nem mehetett külföldi egyetemre tanulmányainak folytatására. Engedélyt nyert, hogy ezt a tanulmányozást a háború utáni időre halasztthassa s az ösztöndíja akkor lesz kiadható.

Az Egry—Dobray-alapítványból az 1913/14. tanévben ki nem adott ösztöndíjak 1915/16-ban lesznek kiadhatók.

A tápintézeti ellátást a kollégiumi gazdasági tanács és tápintézeti bizottság körültekintő eljárása s gondoskodása eddig akadály nélkül teljesíthette. Ezt megnyugvással veszi tudomásul a közgyűlés, de amellet előrelátó gondoskodásból már most utasítja a kollégiumi gazdasági tanácsot, hogy amennyiben szükségét látja, rendezze újra az ellátási összegeket s az egyházkerületi közgyűlés hozzájárulásáig is már az 1915/16. tanév kezdetén a gazdasági viszonyoknak megfelelőleg emelje fel aránylagosan a fizetendő tápintézeti díjakat.

A kollégium gazdasági háztartásában gyakran előforduló hiteltülpések meggátolása céljából a gazdasági tanács végzést hozott, hogy a tervbe vett dologi kiadás előirányzatánál a megrendelés engedélyezése előtt a fedezet kimutatására a számvevő hivattassék fel, akit egyúttal oda utasít a gazdasági tanács, hogy ha a hitel kimerítésének bekövetkezése mutatkozik, tegyen erről esetről-esetre jelentést. A közgyűlés jóváhagyta ugyan az intézkedést, de mivel úgy látja, hogy ez a hitelkimerítés már az első félév végére bekövetkezett, felhívta a gazdasági tanácsot, hogy szoros figyelmet fordítson s szigorú ellenőrzést gyakoroljon abban a tekintetben is, hogy a hitelt ne csak túl ne lépje a költségek, de a hitelkimerítés *időelőtti* bekövetkezése is meg legyen gátolva.

A Czucz—Kádas-féle alapítványból az alapító özvegyet némi életjáradék összegjéig, mindaddig, míg ezt a szükségletet az alapítvány jövedelméből fedezni kell, addig az internátusi kedvezmények nem szaporíthatók.

A tanítóképzőintézeti magyar-németnyelvi tanszék letesítésével előállható újabb szükséglet fedezésére nem lévén jövedelem, a közgyűlés a különben szükségesnek ismert tanszék felállítását a gazdasági helyzet kedvezőbbre fordultán idejére hagyja.

A kollégiumi gazdasági tanács a tanárok korpótlék-jogosultságának kezdő időpontja kérdésében megállapította a revizio rendén, hogy ez a tanítóképzőintézeti tanároknál kivétel nélkül szeptember hó 1-én veszi kezdetét, a gimnáziumnál, egy eset kivételével, szintén, a dr. Szabó Mártoné november 1-ső napjára esik.

A revizio eredményét a közgyűlés tudomásul vette. Engedélyezte ezenkívül, hogy a téli fűtők az 1914/5. tanév téli hónapjaiban havi 10—10 kor. drágasági pótlékban részesüljenek.

Ugyancsak jóváhagyatott, hogy a Gelléri—Szabó-alap terhére Gelléri Szabó Elek özvegye részére élet-hosszig 333 kor. 33 fill. lakbérsegély fizetessék.

A kollégiumi pénztárban még megkétszerezített napi hivatali szolgálat mellett sem voltak a hivatalos teendők elláthatók. A munkatorlódást még inkább szaporította az a körülmény, hogy a pénztári hivatal egyik kiváló munkásságú tisztviselője, Vilmányi István a hadba-vonult. A felmerült nehézségen azzal óhajtott enyhíteni a kollégiumi gazdasági tanács, hogy egyelőre ideiglenesen kiegészítő munkaerő alkalmazását rendelte el havi 120 korona fizetéssel, melynek felét az egyházkerületi

pénztár teljesíti. Az új munkaerő február 1-seje óta vétetett igénybe s ennek az intézkedésnek tulajdonítható, hogy a legzaklatottabb hivatali szolgálat idején a kollégiumi pénztári számadás a szabályszerű határidőre (március 15.) készen volt, sőt az egyházkerületi számadás is elkészítettetett úgy, hogy az utóbbi átesetett a megvizsgáláson és felülvizsgáláson is. Az intézkedést a közgyűlés jóváhagyta. Itt említjük meg, hogy a kollégiumi pénztár számadási ügyének ellátását f. évi szeptember hó 1-ső napjára várja a közgyűlés a gazdasági tanácstól.

A nyugdíjba volt Csiky Lajos theol. akad. tanár nyugdíját a gazdasági tanács megállapítása szerint 1914 szept. 1-től 8400 koronában szabta meg a közgyűlés, ez az 1915. évi szept. hó 1-ső napjától kezdve még 1200 koronával emelkedik lakbérnyugdíj címén, mint amikor a természetben való lakás külön engedélyezett határnapja lejár.

Több rendbeli jelentések tudomásul vétele után a lelkészképzőintézet szervezeti szabályzatát vette tárgyalás alá a közgyűlés, amelynek rendjén sok megszívlelni való megjegyzés merült fel. A szabályzat kinyomatva kezökben volt a közgyűlés tagjainak. Jánosi Zoltán tanácsbíró a hittanhallgatóknak a debreceni templomokban eddig teljesített szolgálatát összefoglaló pont ellen emel kifogást, melyszerint az ezutáni szolgálat vasárnap délutánonként csak a nagy- és a kistemplomra szorítkoznék. Nem tartja helyesnek, hogy a fennálló rendszer épen a mai válságos viszonyok között minden átmenet nélkül ilyen radikális változtatáson menjen át. Egyelőre kéri a mostani állapotok meghagyását. Dr. Körösi Kálmán képviselő a hittanhallgatók részére előadatni célzott jogi studiumok kérdésével foglalkozik. Javasolja, hogy a 17 §-hoz a magánjog előadása is csatoltassék. Hiszen épen a lelkészeknek híveik körében nagy szükségök van általában véve a magánjogi ismeretekre, de különösen annak a családjoggal foglalkozó részére. De meg úgy tartja, hogy a lelkészeknek erre nem csak általános műveltség szempontjából van szükségök, de egyéb tekinteteből is. A szervezeti szabályzatban kontemplált jogi tudományokon kívül még ezt a harmadikat négy féléven át heti két órán elő kellene adni. Indítványozza, hogy a 17. § ilyen értelemben alakíttassék át.

Andrássy Kálmán tanácsbíró a nemzetgazdaság keretében a szövetkezeti ágazatra óhaját kiváló súlyt helyezni; ezenkívül javasolja, hogy a szabályzatból az idegen szavak használata (preces, scriba stb.) kiküszöböltesenek ki. Kívánatos, hogy a 31 §-ban érintett (bibliamagyarázat, kátémagyarázat) teljesítése ne bízattassék a tanulóifjúra, végezze azt maga a tanár, a belmissió terén pedig gyakorlatot is szerezznek a hallgatók. Berey József esperes bárminő tisztelettel hajlik is meg a debreceni templomokban teljesített diákszolgálatok régi szokása előtt s bármily élvezettel hallgatta is a Jánosi Zoltán tanácsbíró fejtegetését: azért az ő módosításához nem járulhat hozzá. Meggyőződése az, hogy ez a régi rendszerű templomi szolgálat csak akkor helyes, ha mindkét félre (előadó és hallgató) egyformán hasznos, építő hatású. Nekünk, akik ennek a szolgálatnak izét bőven kóstoltuk, ize ma is szánkban van. Ma is érezzük, hogy a szolgálat teljesítése körül bőséges felügyeletre van szükség. Emlékezzünk rá, hogy a mi időnkben is (hozá tehetne volna, hogy később is) hogyan volt ez a nagyfontosságú szolgálat ellátva? Úgy,

hogy a fungensek 50%-a nem kátémagyarázatot tartott, hanem beerte egy-egy szekeres predikációval. De meg sokszor a legjobb akarat mellett sem volt ideje és ereje a gondos készületre. Kollokviumok idején természetes volt, hogy előbbvalónak ismerte az életre kiható befolyást gyakorló kollokvium sikerét, mint a robotmunkát. Csak helyeselni tudja tehát a szervezeti szabályzat intencióját, amikor két templomra vonja össze a hittanhallgató vasárnapdélutáni kátémagyarázati szolgálatát.

K. Tóth Kálmán tanácsbíró nem pro domo, de tárgyilagossággal kíván a kérdéshez szólani. A debreceni lelkészek majdnem mindnyájan jártak a külföldön s ismerősök az ottani viszonyokkal. A templomi szolgálat ügye épen úgy áll Hollandiában, mint nálunk. Debrecenben vasárnap délutánonként igen sok temetési és keresztelei szolgálatot kell teljesíteniök a lelkészeknek. Már csak ezért is végezhetik a hittanhallgató ifjak az eddigi módon a szóbanforgó szolgálatokat. De meg arra is szükség van, hogy — mint külföldön — kellő alkalom adattassék az ifjunak a maga begyakorlására. Ha ellenőrzésre van szükség: végezzék ezt az ellenőrzést a lelkészek. De nem járul ahoz, hogy az eddigi évszázados gyakorlat változás alá jöjjön.

Végh József esperes sem tartja az átmenetelt áthidalhatatlannak. A hittanhallgató ifjú csak az első felépésnél veendő ellenőrzés alá, azontúl a többi templomokban ugyanazon készütséggel szolgálván, nincs szükség az ellenőrzésre. Kiss Ferenc főjegyző megjegyzi, hogy midőn a szervezeti szabályzatban két tanár ellenőrző munkájáról van szó, ez csak indokul van felhozva. Több ellenőrző erővel (tulajdonképen még ennyivel sem) nem rendelkezünk, mert gyakorlati teológiai tanárja csak az egyetemnek van, nekünk csak egy, a lelkészképző intézeti igazgató állhat rendelkezésünkre. Csodálkozik a K. Tóth Kálmán gondolatán, aki előbb amiatt panaszkodik, hogy a debreceni lelkészeknek vasárnap délután milyen sok dolguk van s mégis oda bizná az ellenőrzést a lelkészekre. Erre már reáérnének? A kérdés megítélésében tekintettel kell lennünk a hittanhallgatók érdekére is. Tudományegyetemünk van, hol első cél a tudomány kultiválása. A gyakorlati lelkészképzésről az egyházkerület gondoskodik. Az eddigi gyakorlatról az újabbra megvan az átmenet, mert hiszen a régi templomi szolgálat nem szűnik meg végleg. A hittanhallgatók gyakorlati kiképzésének érdeke ki van elégítve már a szemináriumi oktatás keretében. Ott lesz a bibliai magyarázatok szemináriumi gyakorlása. Aztán az a praeces, a scriba nem idegen szó már a mi nyelvhasználatunkban, hanem valóságos fogalom, annál fogva nincs szükség arra, hogy a szabályzatból kiküszöböljük. A templomi szolgálat begyakorlására ott lesz az oratoriumi vasárnapi szolgálat, tehát van alkalom arra, hogy az iskola falán belől is begyakorolhassák magukat ifjaink, amikor rendtartásunk szerint közvetlen bírálatban részesülnek a funkció végeztével. De ha más a gyülekezeti szolgálat: ott van a legatio és ott van a fenntartani célzott két debreceni templomban végzendő szolgálat. Ha ő debreceni lelkész volna, nem azt mondanám, hogy a diákok predikáljanak helyettem, hanem predikálnék magam. A mostani állapot a templomok üresen maradását vonta maga után. Magának a debreceni egyháznak az érdeke sem kívánja a diákszolgálatot. De meg a kibeszélhetetlen fontosságú kátémagyarázatot hogyan lehet kiképzetlen, gyakorlatlan ifjakra bizni? Hiszen még azzal se könnyíthetnek magukon

hogy jól kidolgozott magyarázatok álljanak rendelkezésre. Ami a külföldre való hivatkozást illeti, ő úgy tudja s úgy látta, hogy ott a leghíresebb lelkészek és tanárok végzik ezt a fontos feladatot. K. Tóth Kálmán tanácsbíró a régi idők megszokásának szükségéből kiindulva akarja a régi gyakorlatot fentartani, hogy ifjainak alkalmuk legyen a kellő begyakorlásra. De hát azt kérdi, hogy ha vasárnap délutánonként minden debreceni templomban a hittanhallgató ifjak magyarázzák a kátét: ugyan, a debreceni káplánok hol és mikor szereznek ezen a téren gyakorlatot? De meg ne kívánjuk ennyire megterhelni hittanhallgató ifjainkat, anélkül is sokat kívánunk tőlök. Ami a szövetségi kérdéssel való tüzetes foglalkozás sürgetését illeti, minden elismerésre méltónak tartja az ügyet, de utal arra, hogy bőséges alkalom kínálkozik a vele való foglalkozásra nemcsak a nemzetgazdaságtan, de a kura pasztorális keretében is. Senki nálánál többre nem becsüli a szövetségi kérdéseket, ki is vette a részét belőle s tudja, hogy ennek megismerése eszköz arra, hogy a gyülekezet anyagi élete jól megalapoztassék. Ajánlja tehát az eredeti szöveg meghagyását.

Szele György képviselő kijelenti, hogy ő ebben a kérdésben úgy gondolkozik s gondolkozott már régebben, hogy a debreceni egyháznak nem szabad arra várni, hogy minden szivességi szolgálattól elessék, hanem gondoskodnia kell magának arról, hogy a szolgálat másképp láttassék el. Hiszen erre való tekintetből szervezte nagy áldozattal minden lelkész oldalán a kápláni állásokat. Ezt ő ki is fejezte volt régebben egy bizottsági tárgyalás alkalmával. Ha akkor hallgattak volna rá, a debreceni lelkészkar nem lett volna ennek a mostani vesszőfutásnak kitéve. . . Hallja a figyelmeztetést, hogy mi az egyetemi tanárokkal ilyen szolgálatok ellenőrzésére nem rendelkezhetünk. De ő a mi keblünkön nőtt, a mi általunk kandidált egyetemi theologiai tanároktól ezt jó reménységgel elvárja s hiszi, hogy nem is zárkoznak el előtte.

Kiss Ferenc főjegyző megjegyzi, hogy *Szele György* képviselő téves alapon építette fel a következtetést. Itt most nem feltevésről, elvárásról van szó, hanem olyan szabályzat alkotásáról, melybe csak olyat vehetünk be, aminek a megtartására garanciánk van.

György Endre egyházmegyei gondnok azt mondja, hogy szabályzatba csak olyat vehetünk be, amit érvényre is lehet emelni, mi, ha teljesebb-be nem megy, fegyelmi eljárás következék utána. Az egyházi törvények gondoskodnak róla, hogy a lelkész köteles tudomást szerezni előre arról, hogy az ő katedráján más mit ad elő. Szó se lehet róla, fel se tegyük, hogy ezt a törvényt Debrecenben nem akarnák megtartani. A templomba való nem járás nem eredendő bűne a debrecenieknél, találkozunk ezzel a szomorú jelenséggel másutt is. De pl. Budapesten ez nem így van. Ott tömve lesz a templom akkor is, ha mindennap prédikálnak is. Mert a templom annál látogatottabb, minél több, gyakoribb az istenisztelet. Az egyházkerület óhajtotta az egyetemi képzést, ezt igen is, össze kell kötni a gyakorlattal, de a megfelelő módon és helyen. Azt gondolja, hogy azokat a kifogásolt latin szavakat sem szükséges teljesen kiküszöbölni, inkább azon törekedjünk, hogy a germanizmustól szabadítsuk meg a szabályzat szövegét (pl. a szabályzat, a törvény „betartása”, referens). Igaz, hogy a szociális érzék igen gyenge nálunk, de nem kell félni, a konventnek is van már ide célzó határozata. Kisebb,

detail kérdések lehetnek a szabályzatban, amelyek módosítást igényelnek. De a módosításra valók a gyakorlati életbe való bevitelkor lesznek megláthatók. Most csak megalapozásról van szó, lehet szó, módosítani ezután is lehet. Vitális érdek, hogy a vocatio is jobban kifejtődjék az eddigi méreteknél, hogy ne juttassa eszünkbe azt, hogy qui proficit in studiis, deficit in moribus.

Dr. Kun Béla aljegyző módosításul ajánlja a jogi studiumokra vonatkozó §-nál, hogy ez a kifejezés alkalmaztassék: nemzetgazdaságtan, különös tekintettel a szövetségre, közjog és közigazgatási jog. A 31. §. iskolai munka. A 32. §-ra Jánosi Zoltántól ajánlott módosítást nem fogadja el. Ő konzervatív hajlamú ember, s talán hajlandó is lett volna, ha a kivihetőséget láthatta volna, a régi rendszer fentartására; de épen a múlt évben történt meg az ő akadémiai igazgatósága alatt, hogy a debreceni lelkésztől olyan értelmű megkeresést vett, hogy a diákszolgálat megfelelő ellenőrzés nélkül mit sem ér. Azon nincs semmi megütközni való, ha *Kiss Ferenc* főjegyző kimondja, hogy az egyetemi tanárokkal nem rendelkezünk. Jogilag nem kötelesek az itt gondolt szolgálat teljesítésére, ezrei tisztában kell lennünk. Erre való tekintetből a 32. §-hoz azt a módosítást ajánlja, hogy az ellenőrzést a lelkészkepzőintézet igazgatója és a docens gyakorolja. *Jánosi Zoltán* tanácsbíró elfogadja ezt a módosítást. Koncedálja, hogy a *Kiss Ferenc* főjegyző érvelése őt is megkapta, bár a kardnak csak a villogását látta, de élet nem érezte. *Kiss Ferenc* főjegyző most így gondolkodt, de lehet, hogy ha ő is debreceni lelkész volna, másként gondolkodnék. Elismeri, hogy sok igazat mondott. Ő gondolkozni fog azok felett lelkésztársaival együtt. Igaz, hogy a debreceni templomok elnéptelenedtek, de ennek egyik oka a templomozás nem alkalmas időben való tartásában rejlik; Budapesten ezt az időt hátrább tolták s van tele templom. Itt is szükség van ilyen reformra. A mi azt illeti, hogy a kátémagyarázatra ember kell, ezt aláírta, mert ez erős dogmatikai tudást igényel. Őt nem bántja, ha beismerjük, hogy a mások munkáit is használjuk.

Vannak kitünő források, kidolgozások (Ostersee). Hogy a kátémagyarázó szalmát csépelne, ez az állítás nem felel meg a valóságnak. A Hunyady Ferenc-féle kátémagyarázatok ma is használhatók, tiszta kávinista alapon állók. Szerinte az elmondottak s itt hallottak után a mai rendszer kellő ellenőrzés mellett továbbra is fenttartható, mert épen különösen a mai idők folyása nem alkalmas arra, hogy most, azonnal radikális változtatásokat hajtsunk végre. A debreceni egyház az anyagi helyzet javulásával gondoskodni fog magáról s akkor úgy fog intézkedni bizonyára, hogy templomaiban csak a lelkészek fognak szolgálni. Hiszen minden mai állapotunk csak ideiglenes, várjunk hát még.

A közgyűlés a tanácsos hozzászólások után a szabályzat szövegét a dr. *Kun Béla* módosításával fogadta el.

A konventi világi póttagságra beadott szavazatok számbavételén, megállapított, hogy az összes szavazatokat *Fekete Márton* a békésbányai egyházmegye gondnoka nyerte. Így őt a közgyűlés konventi póttagnak megválasztották ismerte.

IRODALOM.

— **A legújabb háborús irodalom.** (Raffay, Szentkirályi, Varga Tamás, Muraközi, Uray.) A termékeny Raffaytól egész sereg füzetet vettünk, amelyek 1—2 darabon kívül mind a háborúval állanak vonatkozásban. A háború adott alkalmat a Szentkirályi Károly verses mádsága nak a megjelenésére is. Az egyenesen hadi célokra készült, harctérre szánt dolgozatoknak meg nincs se szeri, se száma. Most még a gyárak közül is csak az dolgozik, amelyik hadi cikkeket tud gyártani. A háborús idők adtak alkalmat a Varga Tamás budapesti vallástanár 4 füzetbe foglalt elmélkedéseire is, amelyek közül azonban a háborúval magával csak egy foglalkozik. És ez nem hátrányára legyen neki mondva. A Muraközi remek három kis esszé-jere is ezt mondhatjuk el. A komoly időkben jelentkező vallásos szükséglet nem követel mindig csatateri leírásokat. Minden tárgy, amelyre a megindult vallásos elmélkedés irányul s mely a nehéz időkben erőt adhat a léleknek, egyformán aktuális lehet. S ha nem az volna is, akkor is azzá teheti a szónok, író egyénisége. Ez a művellet mind Vargának, mind Muraközinek szépen sikerült. Vargánál a sokoldalúság mellett az egyes részletek hűnek. Elfeledett s elmellőzött textus, amely a lélekbe vág (Ádám — Isten fia), az új platonikus Muraközínél a szép stílus, a tónus, a kidolgozás ragad meg; Raffaynál a háborúról való igaz keresztyén felfogás ölelkezik a hazaszeretettel; Szentkirályinál a meglepő verses forma mellett a rajongó, búsongó hazaszeretet dominál. E füzetek mind az idő lelkeiből lelkedzettek s mind érdemesek az elolvasásra, a tovább való elmélkedésekre és a megvételre. Azért addig is, amíg a többi háborúi dolgokkal egybefüzhetnek azokat: ide írjuk e füzetek címeit sorba: *Raffay S.:* Világháború és Isten igeje. Budapest, 1 korona 50 fillér. (Külön kiosztásra szánt füzetekben is megjelent. VIII. beszédet tartalmaz). *Szentkirályi Károly:* Imák háborús időkben. I., II. füzet. 80+100 fillér. (Pünköszt imádságok is vannak benne.) *Varga Tamás:* Krisztus szeretete. Hat elmélkedés. (80 fillér.) Bélyegék. 3 elmélkedés (50 fillér). Az evangélium középpontja (40 fillér). A háború. 3 elmélkedés (40 fillér). A Varga Tamás füzetei a Bethániánál jelentek meg és a kórház javára adattak ki. *Muraközi Gyula:* Élet és halál. (Ára 80 fillér: a sebesült katonák javára.) *Uray Sándor* debreceni lelkész bibliai elmélkedései nem a háborúval foglalkoznak s a vallásos esték céljaira készültek. Ami azonban nem azt teszi, hogy ezek az elmélkedések a mostani időkben tartott bibliai estéken nem volnának felhasználhatók. Sőt. Egyik-másik anélkül, hogy szorososan ez alkalomból íródott volna, egészen a helyzetbe illő gondolatokat ad. Egyszerű, kedves, építő dolgok ezek a következő címek alatt: Egy bibliai szálló ige (Jób 2, 10.). A lélek gyümölcsei. (127. zsolt.) Angyalok. A töviskorona. A megbocsátásról. A ker. ember világossága. A gonoszt jóval. Iszákosság. Magány. Templom nélküli város. Megtört szívek. A mű szerző tulajdona. Ára 2 korona füzve, 3 korona kötve. Nánássy István nyomása. A fenti művek ismertetésére még visszatérünk.

KÜLÖNFÉLÉK.

Mikor lesz már vége . . . ?

Hoggy mikor lesz már vége annak a viharnek, amely már oly régen tépi és szakgatja a magyar nemzetnek szép virágos fáját . . . ? csak az Isten tudja . . . Hisz ha meg is pihen néha egy-két napra a csaták vihara s a béke galambja feikeresni készül elhagyott hajlékát . . . ismét jön egy másik, hatalmasabb vihar s tüzfurtegével messze elriasztja a szelid galambot . . . a viharos idő nem alkalmas neki a fészek rakásra . . .

Óh mikor ér véget a sok sóhajtozás s óh mikor szűnik meg a sok könnyhullatás, mely az édes szülők, kesergő hitvesek és síró gyermekek szívéből tör elő . . . ? Óh kinek a lelke tudna e viharzó nagy kérdések között nyugodtan maradni? s óh ki tudna erre biztos választ adni . . . Hiszen a jövődöt hét pecséttel zártad el óh egek Ura az emberek előtt . . . azért hát rád bízunk egészen magunkat és Hozzád intézzük minden kérésünket és imádságunkat . . .

Nem kérünk mi Tőled részrehajló kegyet, mert hiszen Te néked egyaránt gyermeked minden egyes ember, bármilyen formában imádjá is neved . . . S akár félelemből, akár tiszteletből, akár benned bizó igaz szeretetből kiált hozzád az ő nyomorúságában . . . nálad óh nagy Isten, segítséget talál . . . Azért hát jó Atyánk, mi csak arra kérünk: légy ítélő bíró, az egymással véres, nagy csatákat vivó gyermekeid között s amelyik nemzetnek ügyét és szándékát te igaznak látod, hatalmas erőddel légy erősítője, védő paizsoddal a védelmezője és a győzelemig a megsegítője!

Mert csak akkor lehet vége a viharnek, mikor az igazság a gonoszság felett szent diadalt arat, mikor a gyöngébbnek látszó kicsiny Dávid legyőzi az erős és a nagyhatalmú, gögös Góliátot. Akkor jön majd el az idők teljessége, mikor az a galamb — az Ur Jézus lelke — békés helyet talál az ember szívekbe . . . ha a tűzviharban, a tiszta igazság, mint értékes arany, félyesen kiválik . . . majd ha hála imát rebeget Istenhez e magyar hazában minden egyes ember, a legkisebbtől fel . . . a magyar királyig.

Köröstarcsa, 1915.

Szabó János.

— **Az Otthon nagy napjai.** A dr. Baltazár Dezső elnöklete alatt alakult debreceni Katona-Otthon az első helyen áll a hasonló intézetek között. Nem keletkezésére nézve, mert például a budapesti is előbb létesült valamivel, hanem főleg módszere és sikere következtében. A debreceni Otthon nem annyira felekezeti célokat, mint inkább a közérdek szolgálatát tűzte ki feladatául. Összetartani, az egyetértésben erősíteni, lelkesíteni, anyagilag és szellemileg istápolni a fegyveres polgárságot. Elvonni azokat a korcsmák-

tól es műveltebb társaséletre nevelni őket. Lelkesebbekke, műveltebbekké és fegyelmezettebbekké tenni a hadkötelezettségük teljesítésére bevonult katonákat. Az Otthon olvasó-, író-, könyvtár- és szórakozó helyiségeket bocsát rendelkezésükre. Előadásokat rendez számukra (rendszerint éppen a katonák közreműködésével). Jó teát, élelmiszert oszt ki nekik mérsékelt áron (kesőbb tej, kávé, aludt-tej s kenyér kiszolgálása is terbe van véve). Analfabéta tanfolyamokat tart fenn, énekkart és zenekart szervez részükre. A hadban lévőkkel s a hadifoglyokkal való érintkezést közvetíti. A szövetségesekkel való jó viszonyt ápolja. Ez a szolgálat az, mely alatt a katonáknál, fent a vezetésnél olyan fényes melettatást talált. A debreceni Katona-Otthon naponta átlag 600—800 katona látogatja. Anyagi helyzete fényes. Fővédnökségét József főherceg és a honvédelmi miniszter vállalták el. A debreceni művelt nagy közönség felekezeti különbség nélkül felkarolta. Debrecen első működévelő zenebarátai (méltóságos Kenézy Gyula udvari tanácsossal az élükön) és a városi Zenede tanárai fényes hangversenyt rendeztek az Otthon termeiben. Az Otthon látogató világi és katonai notabilitások a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak az intézményről. Ilyen meglepedésnek adott kifejezést méltóságos Domahidy Elemér főispán úr, ki az Otthon estélyére is elment, továbbá György Endre ny. földművelésügyi miniszter. Hess altábornagy, József főherceg helyettese, hegyközségi Wolf György ezredes, a vitéz 39-esek híres parancsnoka. A nevezett méltóságok a teázásban is részt vettek s a teát kitünőnek találták. Hess altábornagy $\frac{3}{4}$ óráig időzött kíséretével az Otthonban, mindent megszemlélt és meleg elismerésnek adott a látottak felett kifejezést. Különösen tetszett neki a katonák illedelmes és fesztelen viselése. A katonák tiszteletteljesen szalutáltak s azután szépen sakkoztak, teáztak tovább. A tábornagy a nagy teázóteremben köztük foglalt Wolf ezredessel s kíséretével helyet. A magas vendégeket az Otthon igazgatója fogadta és kalauzolta s velük teázott: a háziasszonyi tisztet a fáradhatatlan dr. Ferenczy Gyuláné Báthory Irén úrnő látta el. A múlt vasárnapi hangversenyt 1000—1200 katona (köztük sok német) és a páholyokban a legfényesebb közönség hallgatta végig. Ott láttuk püspökünket családjával együtt, főispánné öméltóságát, Kesserü Lajos törvényszéki elnököt kedves feleségével együtt, a 39-esek vas-koronás vitéz kapitányát, Balla őrnagyot, a közelet számos kitünősegeit. A zeneszámok (remekül játszottak) az alkalmas teremben felségesen érvényesültek. A Himnusz és a Wacht am Rheint velők együtt énekelte a közönség. A lelkesedést ezel megbizonyította, de a zenét bizony némileg akadályozta. Nagyon tetszett a hölgy szereplők szép játéka, a tapsnak nem volt sem vége, sem hossza s a meleg elismerés igazán megilleti a résztvevők mindegyikét, de különösebben méltóságos Kenézy Gyula egyetemi tanárt, akinek a vasárnapi fényes est sikere köszönhető. Sz. E.

— **A hazáért.** Ezt a feliratot lehetne adni a debreceni Kossuth-szobornak, melynek talpazatán a főrendek, az intelligens elem lelkesedése, az ifjak harcra indulása és a nemzet áldozatkészége van egységbe foglalva. A hazáért egyként s együtt halunk. Ez volt a régi jelszó és ez érvényesül ma is, midőn a mi fiaink mind ott vannak a harcmezőn. A szegényé

is, a gazdagé is, a grófé is, a cselédé is. Gróf Tisza István fia is ott van a csatatéren. Ott kapott nehéz sebet testvére, gróf Tisza Lajos is. Sokáig feküdt élet és halál között. Most már a biztos javulás útjára tért. Örömmel értesülünk róla és örömmel adjuk tovább a hírt, melyet dr. Baltazár Dezső püspöktől vettünk, aki naponként táviratilag tudakozódik volt kedves tanítványa állapotáról.

— **Kiss József kitüntetése.** Nem hadi kitüntetés véletlenül, de azért mégis számottevő, mert érdemes ember kapta. A pápai főiskola egyházi gondnokává Kiss József pápai esperes, volt főiskolai tanár választott. Ha ez a fordulat annak a jele, hogy a főiskola körüli pártok tömörültek s az a régi kedvetlenség, mely a főiskola volt tudós tanára s az új vezetők között fenforogni látszott, megszűnt; úgy ez a választás igazán nagy horderejű esemény. Ha csak azt jelenti is, hogy érdemes ember érdemes helyet kapott, akkor is öröndetes dolog. Mi azt hisszük, mind a kettő s azért szívünkben örvendünk neki.

— **Szentimrei [Wolf] János.** A debreceni 39-esek vitéz ezredesének német neve dacára is magyar nemesi előneve van. Magyar nőt vett el feleségül is. Vitéz, kemény katona is, tehát mindenképen magyar. A 39-eseknek régen is nagy volt a híruk, Szentimrei Wolf János ezredes kezében ez az ezred lett egyik elite ezredünk. A csatatéren is erről az ezredről lehet hallani a legtöbbit. Ahol ember kellett a gátra, mindig az alföldi fiúkat, a debreceni kálvinistákat (a 39-eseket és a 3-as honvédeket) küldték. S a debreceni és alföldi magyarok mindig, mindenütt megállják a helyüket. Kitünő katonák, kitünő vezetők alatt. Abból az alkalomból, hogy a csatatéren megsebesült vitéz ezredes felépült sebeiből, átvette ezredének vezetését: a debreceni Katona-Otthon szép kis tüntetést rendezett és meleg ovációkkal ünnepelte az Otthonban megjelent vitéz katonát, Szentimrei Wolf Jánost, a 39-esek híres ezredesét. . .

— **K. Szabó József adománya.** K. Szabó József vedresábrányi lelkész 10 koronát küldött be a Katona-Otthonnak. A Sarka Béla retközberenesi lelkész 10 koronájával együtt könyveltük el ezt az adományt, mely azt bizonyítja, hogy a debreceni Katona-Otthon szolgálata a mi lelkészeink és egyházaink körében is méltánylást talált. Mind a két lelkész (úgy tudjuk) személyesen is meglátogatta az Otthon s azután hozta meg adományát. Annál nagyobb kitüntetés az ügyre nézve, melynek pártfogását Debrecen város közönsége mellett a mi lelkészeink is magukra vették.

— **A kiscejőci haranggyár.** Talán a legrégebb haranggyár az országban, mely azonban most pusztán és elhagyatottan áll. Nem azért, mert nem volna rendelés, hanem azért, mert nincs anyag, nincs munkás. A többi haranggyárak bizonyos mértékben szerencsésebbek. Van biztosított anyagkészletük és vannak raktáron is kész árúik. A kiscejőci haranggyár tulajdonosa, régi törzsökös magyar nemes, a megmaradt harangokat is ágyúnak adta s így bizonyosságot tett ismert magyar hazafiságáról, de most öntőmesterével búsan nézi, mint eszi meg a háború, mint a 7 sovány tehén a 7 kövéret s mint viszi el a derék, tisztos munka eddigi hasznát. Nem úgy, nemes és nemzeti Egri György uram! Meg kell ott kezdeni Gejőcön ismét a munkát és önteni kell gránátokat, golyókat. Minden gyár, minden ipar csak úgy virá-

gozhatik ma, ha hozzá idomul a világháborúhoz és annak a szolgálatába szegődik. Most is beszélnek arról, hogy midőn a gejőci haranggyár 20—22 készen lévő harangját meghúzatta, a mennyei muzsika még a tiszai révig is elhangzott. Hadd muzsikáljanak ezután a gejőci gyár gránátjai és ágyúgolyói. Ma olyan idöket élünk, hogy csak az ilyen muzsikának van hatása s nem a gejőci harangoknak, amelyek egyidőre úgy látszik, hogy elnémulni kényszerültek, legalább addig, amíg a háború tart.

— **A kenyér.** A kenyérről sok szó esett mostanában. A lapok legszenzációsabb közleményeiket a tengeris kenyérről írták. Hatóságok, maga a miniszter is, de különösen a polgármesterek s a városi hatóságok is erősen érdeklődnek aziránt, hogy tulajdonképen milyen is az a kenyér, amit mi eszünk? Hát az bizony nem olyan volt, mint amihez eddig szoktunk, mint a mesebeli szoboszlói kenyér: „Jó puha, jó foszló kenyeret tud sütni Szoboszló“. Nem mintha Szoboszlón és az Alföldön a kenyérsütést elfelejtették volna, hanem azért, mert nem lehetett tiszta fehér búzakenyeret sütni. Most már lehet. Lehet, mert már a készletek elegendők s lehet, mert az az újabb rendelet, mely a liszt keverését megszünteti, lehetővé teszi, hogy ki-ki a legjobb tudása szerint készítse el a kenyeret. A búzából is külön és a tengeriből is külön s ha van búzánk elég s nem szorultunk a közlemezésre: akár a búzából is tisztán.

— **Győzelmi hírek.** A németek Ypernnél áttörték az angol-francia vonalat, a német és magyar egyesült hadak meg Goricénél verték meg az orosz és hatoltak jelentékenyen előbbre. Bártfa felett nem állhat meg többé az orosz, még Duklától is keletre kell húzódnia, sőt még az is lehet, hogy az egész Kárpát is felszabadul maholnap, míg másfelől a németek messze fel északra kanyarodtak a rigai vonalon. Mindenfelől győzelmi hírek, még a török részen is. Nem csuda, ha a berliniek kivilágították a várost és Budapesten is lelkes tüntetések voltak s e tüntetések a vidéken is megismétlődtek. Debrecenben különösbbe a Katona-Otthonban ünnepelték a friss győzelmi híreket, de hangos volt egyébként is a nemes város, a szabadság őrvárosa, ahogy annak 49-ben Kossuth apánk nevezte, az iskolák és a paprikás szalonna, a kolbász, pörce hazája, aminek eddig mi tartottuk Debrecen... A reggeli érkező újságokat elkapkodták, a katonák nemes önérettel jártak, az emberek csak Galiciáról, a Kárpátokról, Mackensen német vezérről beszéltek, no meg arról, hogy nem sokára vége lesz a háborúnak.

— **Az első kalász.** A múlt hó 21-ike körül tartotta a tiszántúli egyházkerület tavaszi közgyűlését. E közgyűlés valamelyik napján friss rozskalászt adtak az atyák kézzől-kézre körül. Az első kalászt, amit ebben az inséges esztendőben megláthattunk. Ékes szülő bizonyosságot arról, hogy nem hagyja az Úr kegyelme a föld népét éhen elveszni. Valóságos szenzációt okozott ez a kalász. Amíg általmentünk vele a piacon, sok ember rajta felejtette a szemét, olyik még a kalapját is levette neki. A kerületi gyűlésben a püspök meg is áldotta az első kalászt. Meg lehet érteni, ha a pogány népek, akik a természet kebelén éltek és a természet jelenségeit imádták, olyan nagy közösséget tartottak fel a földdel. De ezt teszi a keresztyén vallásfelekezetek közül ma is a görög

kath. és római kath. rész is, midőn körmenetel megy ki a mezőre és megáldja az új vetést, melynek első kalászt láttuk az egyházkerületi közgyűlések alatt. Az új gabonakalászt, Isten megújuló kegyelmének áldott jelét.

— **Ozsváth Pál gyásza.** A döghei egyház érdemes lelkészének unokaöccse, Kacsóh Pál joghallgató, a nagy világháborúban önkéntes, a kárpáti csatákban kapott sebe következtében elhunyt. Temetése Szatmáron ment végbe. Hány ilyen, a református lelkész-kart érdeklő halálesetről adhatnánk hírt, ha azokat kegyeletes kéz összegyűjtené és hozzánk beküldené s hány ilyen hősi halálról lehet még alkalmunk számot adni, míg a nagy világháború bevégeződik! Minden hír csak annak lesz tanúsága, hogy a magyar református egyház tagjai híven küzdenek a honért s hogy a hazáért halt hősök sorában nagy számmal vannak a magyar református papi családok hozzátartozói.

— **Úrvacsora.** Egy idő óta sürjen felhangzik az Oratóriumban a Pál apostol Korinthusbeliekhez írott I. levele, 2. r., 27. s következő versével: „ezt cselekedjétek az én emlékezetemre“. A menetszázadoknak az Oratóriumban osztja minden héten jóformán a mi püspökünk maga az úrvacsorát. Míg a kaszárnyák nagyobb termeiben ugyancsak az ő vezetésével minden pénteken delután a lábbadozók részére tartatik istenitisztelet. Két hatalmas áradat hömpölyög egymást keresztezve az ország szívéből és vissza. Az egyik a harctérre induló csapatok, virágdisszel, árvalányhajas főveggel, pántlikás zászlóval, hangos énekszóval, egészségesen a csataterre; a másik csonkán, bénán, megsebesülve, megrongyolódva a csataterre haza és a különböző kórházakba. Az egyház az elsőket lelkesíti, az utóbbiakat pedig vigasztalja. Ezenközben pedig csak egyre nő a véráradat s csaknem minden héten új menetszázadok alakulnak, csaknem minden nap újabb sebesültek érkeznek, az Oratóriumban (miért nem a nagytemplomban?) minden héten felhangzik a felhívás: ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.

— **Hősi halál.** Pap Károly református tanító, Turkeve város társadalmának igen kedvelt és szimpatikus s rendkívül törekvő tagja, a Kárpátok birtokáért vívott véres harcok közepette Sianki mellett ellenséges golyóütött szívvél hősi halált halt. Fiatal özvegye s két kis árvája mély bánatában igaz részvétellel osztozkodunk.

— **Használt bélyeget jótékony célra.** A fegyveres haderőkhöz tartozott katonatisztek, valamint a háborúban elesett tartalékos tisztek után maradt özegyek és leányárvák gondozására felépítendő Erzsébet Otthont létesítendő egyesületünk azzal a bizalmas kéréssel fordul a hadi jóléti nézmenyek iránt kifogyhatatlan bőkezűségű nagyközönséghez, kogy gyűjtsék össze a birtokukba kerülő már elhasznált s felülbélyegzett, nekik értéktelen magyar hadi postabélyegeket (valamint az árvizkárosultak javára kibocsátott magyar postabélyegeket is), küldjék azokat a következő cím alá: a Budapest-Budafoki Erzsébet Otthon Egyesület irodájának, Budapest, I., Budafoki-ut 41/a. Tisztelettel kérjük, hogy csakis a fenti bélyegeket küldjék, mert a többinek semmi néven nevezendő hasznát nem vesszük. Csak arra kell ügyelnünk, hogy e hadi és árvizbélyeget teljesen épen vágják ki a birtokból. Az így hozzánk juttatott hadi- és árvizbélyegekkel ki-ki egy-egy téglával járulhat a napjainkban any-

nyira halaszthatatlan Erzsébet-Otthon felépítéséhez. Egyben bizalommal ajánljuk mindenki meleg figyelmébe az ugyanazon fontos célt szolgáló egyesületi sorsjegy akciónkat is, mely a katonai és polgári kormányhatóságok legéberebb ellenőrzése alatt áll és szokatlanul nagy nyereleményesélyeivel páratlan a maga nemében. A nyerelemény összértéke 80.000 korona, a főnyerelemény 14 kg. finom arany, a második 85 kg. finom ezüst öntvény stb. Egy sorsjegy ára 1 korona. A huzás visszavonhatatlanul f. évi januus hó 5-én lesz. Budapest, 1915. apr. hó 15-én. Hadusfalvi Ludmann Gyula és Vértesi Weisz Ernő altábornagyok az egyesület elnökei.

— **Budai János.** Lapunk zártakor vesszük a lesújtó hírt, hogy Budai János berekböszörményi lelkészársunk, a kiváló egyházi és népies író, férfikora javaidejében, váratlanul elhunyt. Évekkel ezelőtt súlyos betegségen ment át, de azt kiheverte. Most a tavaszon legfeljebb csak gyöngékedett s komolyabb veszedelem hírére általában nem vettük. Lezuhant, mint derékban kettétört hatalmas oszlop. Népes családja, szép nagy gyülekezete síratja... Mostan pedig oszloppá tétetett az Úrnak templomában s ráírta erre az oszlopra az Úr az ő dicsőséges szent nevét. (*Jelen III. 12.*) (US.)

— **A krassói képviselőválasztás.** A krassói választókerületben, amelynek mandátuma Helmezy József elhalálása folytán megüresedett, pénteken ejtették meg a képviselőválasztást. Egyhangúlag Domahidy Viktor szatmármegyei nagybírókóst, a mi főispánunk onokatestvérét, iskolánk volt jeles tanítványát, a nemzetimunkapárt jelöltjét választották meg a kerület képviselőjévé, ellenjelöltje nem volt.

— **A miskolci Tanári Kör** 1915. évi apr. hó 25-én d. e. 11 órakor a felső kereskedelmi iskola disztermében a csatatéren hősi halált halt tagja Szombathy Kálmán emlékére diszgyűlést tartott. A diszgyűlésen előkelő és nagyszámú közönség jelent meg, akik Szombathy Kálmán 10 esztendei ref. felsőbb leányiskolai tanársága miatt általános tisztelettel és szeretettel látták körükben a hazája védelmében immár megboldogult tanárt. Nagy számmal jelentek meg volt tanítványai s a miskolci Tanári-Kör csaknem minden egyes tagja. A diszgyűlést a városi dalárda gyászéneke nyitotta meg. Ezután Bajai Amand minorita rendház főnök, a miskolci Tanári-Kör elnöke bevezető szavai után Mitrovics Gyula dr. debreceni kollégiumi könyvtárigazgató, a ref. tanárképző intézet igazgatója tartott az elhunyt felett emlékbeszédet. Szavai erőteljesen festettek és állították elő Szombathy Kálmán egyéniségét, a benne levő erkölcsi erőket, az ő hasznos szolgálatait az iskola és a társadalom terén. Mély hatást tettek az általánosabb bevezető és befejező szavak is. A városi dalárda éneke s az elnöki zárószavak után a diszgyűlés véget ért.

— **Halálozás.** Mély fájdalommal tudatjuk, hogy édes jó anyánk, nagynénénk, sógornőnk, anyósunk és nászasszonyunk özv. polgár Nagy Mártonné szül. Kiss Julianna folyó hó 26-án, életének 60-ik, özvegyiségének 10-ik évében hosszabb gyengélkedés s pár napi szenvedés után Dévaványán az Úrhoz költözött. A megbol-

dogult hült tetemeit f. hó 18-án délután Dévaványán ref. egyház szertartás után fogjuk örök nyugalomra helyezni. Mely végtisztességtételére összes rokonainkat, jó barátainkat és ismerőseinket szomorodott szívvel hívjuk meg. Debrecen, Dévaványa és Szerep, 1915. áprill. 27. Gyermekei: Márton szerepi ref. lelkész najével Kapéri Ottiliával s gyermekeik Olga és Barna. József nejével Nagy Emmával, gyermekeik József, Márton és Vilma férjével Horváth Józseffel, gyermekök Zoltán. Teréz férjével G. Szabó Kálmánnal, gyermekeik Etelka, Kálmán, Ilona és Csilla. Róza, László (hadban).

— **A második hadi kölcsön** úgy éretesültünk, május 15-ikére indul meg ugyanazokkal a feltételekkel, mint novemberben. Mindenki még többet igyekezzék most jegyezni, mint ősszel. A német nép tíz milliárdot adott újabb hadseregének, tartunk ki mi is s a győzelem a miénk. Jobb helyre nem adhatjuk pénzünket, mint az államnak. Az első kölcsön ép ma kezdte meg a 6% osztalék kiadását, bizony jól esik a mai dágasághoz a szelvényekért a pompás kamatot fölszedni. Minden fölös pénzt kölcsön az államnak, ez legyen a jelző.

— **Halálozás.** A nagyenyedi Bethlen-főiskola előjárósága és tanári kara pótolhatatlan vesztesége fölött érzett mély fájdalommal tudatja Lázár István rektor-professor, egyházkerületi igazgató-tanácsosnak folyó apr. hó 24-én délután bekövetkezett halálát. Huszönöt évesen lelkesedéssel és teljes sikerrel tanította az ifjúságot a klasszikus irodalmak szépségeire és igazságaira. Nevelt szeretettel, hitben és hazafiságban erős, művelt embereket. Mint rektor-professor 1909 július óta biztos előrelátással és bölcsességgel vezette és intézte főiskolánk ügyeit. Hálával ismerjük el nagy érdemeit, áldjuk és kegyelettel tartjuk fenn emlékét. Temetése a háznál rövid imádsággal és a templomban tartandó szertartással folyó hó 26-án délután 3 $\frac{1}{2}$ órakor lesz. Nagyenyed, 1915. április 25-én.

— **Triesti általános biztosító társulat.** (Assicurazione Generali) Budapest, V., Dorottya-utca 10. és 12. A „Közgazdaság“ rovatában közöljük a Triesti általános biztosító társulat (Assicurazione Generali), e legnagyobb, leggazdagabb és legrégebb biztosító intézetünk mérlegének főbb adatait. Teljes mérleggel a társulat mindenkinek, aki e célból hozzá fordul, a legnagyobb készséggel szolgál. Az intézet elfogad: élet-, tűz-, szállítmány- és betörés elleni biztosításokat. Közvetít továbbá: jégbiztosításokat a Magyar jég- és viszontbiztosító r. t., baleset- és szavatossági biztosításokat az Első o. általános baleset elleni biztosító társaság, valamint kezességi és óvadékbiztosításokat, eltulajdonítás, lopás, hűtlen kezelés és sikkasztáselleni biztosításokat és versenylovak, teliverek és egyéb értékesebb tenyésztések biztosítását a „Minerva“ általános biztosító részvénytársaság, valamint árú- és útipodgyászbiztosításokat az Európai árú- és podgyászbiztosító részvénytársaság számára. A *Generali Debreceni főügynöksége. Piac-u. 30.*

— **Mennyi a veszteségünk?** Egy szorgalmas számoló kiszámította, hogy mennyi a 150 veszteségi lajstromban foglalt veszteségünk összege. A számítás szerint elesett 3430 tiszt és 63,640 főnyi legénység; megsebesült a tisztek közül 12,275, a legénységből 347,479; hadifogságba jutott 1644 tiszt és 44,919 főnyi legénység. Tehát az összes elesettek száma 67,189, a sebesülések száma 359,744, a hadifogságbaesettek száma pedig

46,463. Ezek szerint márc. 27-ig megjelenő veszteséglajstromban az összes veszteség: tisztekben 17,468, legénységben 345,028, summa summárum 373,496. Persze a sebesültek között vannak olyan esetek, akik többször szerepelnek a listában, mivel többször megsebesülve és meggyógyulva újra és újra visszatértek a harcmezőre.

— **Segédlelkészt keresek**, fizetése: teljes ellátás mosáson kívül s a szokott segédlelkészi fizetés. Kötelessége: a lelkészi szolgálatokban segédkezés. Az állás azonnal elfoglalandó. *Berekbűszörmény. Budai János* ref. lelkész.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.

Munkatársak: dr. Veress István, dr. Varga Zsigmond.

A Trieszti Általános Biztosító Társulat

(Assicurazioni Generali.)

f. évi április hó 14-én tartott 83-ik rendes közgyűlésén terjesztettek be az 1914. évi mérlegek. Az előttünk fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1914. évi december 31-én érvényben volt **életbiztosítási tőkeösszegek** 1,295.816,563 koronát tettek ki és az év folyamán bevett díjak 57.686,190 korona és 74 fillérre rugtak. Az **életbiztosítási osztály díjtartaléka** 20.917,413 korona és 91 fillérrel 419.031,610 korona 88 fillérre emelkedett. Az **életbiztosítottak osztalék-alapja** 8.041,461 korona 38 fillért tesz ki. A **tűzbiztosítási ágban**, beleértve a **tűkörüveg biztosítást**, a díjbevétel 19.394.853,656 — korona biztosítási összeg után 32.885,788 korona 77 fillér volt, miből 11.563,659 korona 31 fillér viszontbiztosításra fordítottatott, úgy, hogy a tiszta díjbevétel 21.322,129 korona 46 fillérre rugott és ez összegből 15.485,810 korona 20 fillér mint díjtartalék minden tehertől menten jövő évre vitetett át. A jövő években esedékessé váló díjkötelezvények összege 156.652,322 korona 43 fillér. **A betörésbiztosítási ágban** a díjbevétel 1.873,080 korona 84 fillérre rugott, miből levonván a viszontbiztosítást, a tiszta díjbevétel 1.032,082 korona 74 fillért tett ki. **A szállítmánybiztosítási ágban** a díjbevétel kitétt 7.566,223 korona 43 fillért, mely a viszontbiztosítások levonása után 3.514,676 korona 21 fillérre rugott. **Károkért a társaság 1914-ben** 48.992,434 K 88 f és alapítása óta **1,212,012,598 K 55** fillért fizetett ki. E kártérítési összegből **hazánkra 244.624,706 K 27 f** esik. **A nyereségtartalékok** közül, melyek összesen **13.978,966 K 09 f**-re rugnak, különösen kiemelendők: az alapszabályszerűnti **nyereség-tartalék**, mely 8,604,388 K 84 f-t tesz ki, **az értékpapírok árfolyam-ingadozására** alakított tartalék, mely az idej átutalással együtt 2.575,771 K 48 f-re rug, továbbá felemlítendő a 160,000 K-ra rugó **kétes követelések tartaléka és az ingatlan tartalék**, mely az idej átutalással 2.638,805 K 77 fillért tesz ki. Részvényenként 500 arany frank osztalék kerül kifizetésre. A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek az idej átutalások folytán 456.949.184 K 97 f-ről **480.984,656 K 23 f**-re emelkedtek, a következő elsőrangú értékekben vannak elhelyezve: 1. Ingatlanok és jelzálog követelések 108.383,641 K 09 f. 2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök 59.112,928 K 90 f. 3. Letétbe helyezett értékpapírokra adott kölcsönök 8.214,629 K 07 f. 4. Ér-

tékpapírok 257.435.899 K 59 f. 5. Követelések államoknál és tartományoknál 42.255,393 K 72 f. 6. Tárcá váltók 421,637 K 44 f. 7. Készpénz és az intézet követelése a hitelezők követeléseinek levonásával 5.160,526 K 42 f. Összesen **480.984,656 K 23 f**. Ezen értékekből **90 millió korona magyar értékekre esik.**

Pályázat.

Máramaros-visk-i református egyháznál egyik férfi, rendes tanítói állásra lakással, kerttel és törvényes illetményekkel pályázat nyitattik. Tanít egy- vagy két osztályt, a hadban levő kántort kelyettesíti díjért. Községben 11 tanerő van, mellékjövedelme lesz (100—200 K egyelőre). Állás július 1-én elfoglalandó. Kérvények (személyes megjelenés előnyös) június 15-ig iskolaszéki elnökhöz küldendők. Posta helyben.

Pályázat

az alsószabolshajduvidéki református egyházmegye kötelekébe tartozó, halálozás által megüresedett *tiszadadai* lelképásztori állásra.

Javadalom: (mely az 1894. évi jelentő ívben 2148 koronára van félvéve s a nyugdíjigény alapjául szolgál) az 1911-ik évben kelt díjlevél szerint:

1. Készpénz 84— kor. 2. Természetben teljesített munka váltása címén 120— kor. 3. Kisajátított földtőke — 1030 kor. — takarékpénztári kamatja 5150 kor. 4. Huszonnyolc kat. hold és 1225 □-öl szántóföld haszonbéri értéke 1040 — kor. 5. Tizenhat kat. hold és 1385 □-öl szántóföld haszonbérértéke 474 — kor. 6. Negyvenkettő köbő rosz az egyház magtárából kimerve à 10 kor., 420 — kor. 7. Hat öl kemény tűzifa beszállítva à 28 kor., 160 — kor. 8. A földek adóját az egyház fizeti. 9. Palást-díjak: a) keresztelésért 1 kor., b) könyörgéses halottért templomban 2 kor., háznál 4 kor., tanítási halottért templomban 4 kor., háznál 8 kor., külön búcsúztatóért 2 kor., esketés a templomban 4 kor., együtt: 200 kor. 10. Lakás. Megváltani való beruházás mintegy 200 korona erejéig. Az állás 1915. évi október elsején elfoglalandó. Az első évben, vagyis 1915 okt. 1-től, 1916 szept. 30-ig az összes javadalom fele — a lakás és stóladíjak kivételével — az egyházkerület 1908. évi 260. számú határozatával jóváhagyott egyházmegyei végzés értelmében az elhunyt lelkész özvegyét illeti. A pályázati kérvények az egyházi II. t.-c. 16. §-ában említett okmányokkal felszerelten 1915. évi **május hó 22.** napjának délutáni 5 órájáig Szabó Lajos espereshez Hajduhadházra (u. p. helyben) küldendők be. Kelt Debrecenben, 1915 április hó 26.

Dr. Baltazár Dezső, püspök.

Epen most jelent meg!

BESZÉDEK ÉS IMÁK

háborúi alkalmakra. — II. kötet.

Összeállította: **Dr. Lencz Géza**, egyet. theol. tanár. Tartalmazza 68 református lelkésznek a háború alkalmával elmondott beszédeit és imáit. Valamennyi használható a szószéken, elhunyt katonák temetésén és minden előforduló alkalommal. — **Ára füzve 5 korona, gyönyörű szép, fekete vászonkötésben 6 korona 50 fillér.** A pénz előleges beküldése mellett, bérmentve. — Tiszta jövedelem a sebesült katonák számára beszerzendő vallásos iratokra fordíttatik.

„Bibliai Elmékedések Vallásos Estélyekre.“

Irta: *Uray Sándor* debreceni ref. lelkész. — Tartalmaz 12 népszerű, közvetlen biblia magyarázatot: köztük néhány háborús vonatkozású. — Javarást szószéken is használható. — **Ára füzve 2 korona, kötve 3 korona.**

„Az Isten a mi reménységünk.“

Irta: *Uray Sándor* debreceni ref. lelkész. Igazi katonakönyv. **Ára darabonként 16 fillér.**

„Kiáltásom halld meg Isten!“

Családok részére. — Irta: *Uray Sándor* debreceni ref. lelkész. Darabja **20 fillér, 100 darab 16 korona.** —

„NE FÉLJ — CSAK HIGYJ.“

Imák és versek, — katonák részére. Minden alkalomra. — Irta *Nagy Vince.* — **Ára darabonként 20 fillér, 100 darab 16 korona**

Mindszenti Imre:

„Krisztus minden mindenkben.“

V. kötet. **Ára füzve 2 korona.** — Kaphatók:

HOFFMANN ÉS KRONOVITZ KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
Debrecen, Piac-utca 49. szám alatt.

„Noé“ szőlőjtvány-telep

a legjobb bor-, chasselas-, muskotály-különlegességeit és hazai szőlészetünk legújabb gyöngyeit, miniegy 100 fajban termelt 1- és 2-éves, szigorúan válogatott 1-ső osztályú gyökeres szőlőjtványait, sima és gyökeres európai és amerikai vesszőit, úgy a fajtisztaság, mint a fajazonosság tekintetében teljes jóállással — őszi és tavaszi szállításra megvételre ajánlja és ezekről szóló hasznos tanácsadó, a fajok ismeretű képes árjegyzékét ingyen és bérmentve küldi és végül ezidőszerint 650 hectoliter ó- és új-borait ajánlja a tulajdonos

Szalacs (Bihar megye) *Nagy Imre.*

Ragályok ellen

most igen alaposan kell védekeznünk, mert kolera, vörheny, kanyaró, tífus, himlő és egyéb ragályos betegségek a háború után fokozottabb erővel lépnek fel, mint más időkben, miért is szükséges, hogy minden háztartásban egy megbízható fertőtlenítő szer kéznél legyen. A jelenkor legmegbízhatóbb fertőtlenítő szere a

LYSOFORM

szagtalan, nem mérgező, olcsó és eredeti üvegekben **90 fillérért** minden gyógyszerárban és drogériában kapható. Hatása gyors és biztos, miért is az összes orvosok beteggyógyítására, fertőtlenítésére, anti-septikus kötözéseknél (sebekre és daganatokra), kéz- és arcmosásra és ragályok elhárítására stb. mindenkor ajánlják.

Lysoform-szappan

finom, gyenge pipereszappan, 1% lysoformot tartalmaz és antiseptikus hatása. Alkalmazható a legkényesebb bőrre is; szépíti, megpuhítja és illatosítja a bőrt. Egy kísérlet és Ön a jövőben kizárólag ezen szappant fogja használni.

Ára: 1 korona 20 fillér.

Fodormenta-Lysoform

erősen antiseptikus hatása szájviz. Szájbüzt rögtön és nyomtalanul eltünteti és a fogakat konzerválja. Használandó továbbá orvosi utasítás szerint toroklobnál, gégebántalmaknál és nátha esetén gurgulázásra. Néhány csepp elegendő egy fél pohár vízre.

Eredeti üvege 1 korona 60 fillér.

Az összes lysoformkészítmények kaphatók minden gyógyszerárban, drogériában. Kiváncra bárkinek ingyen és bérmentve megküldjük az **Egészség és fertőtlenítés** című érdekes könyvet.

DR. KELETI és MURÁNYI
vegyészeti gyára Ujpesten

Egyházak,

iskolák, hivatalok, takarékpénztárak és magánfelek részére

gummi- és réz-

bélyegzőket

gyorsan és olcsón készít

ELSŐ DEBRECZENI BÉLYEGZŐGYÁR

Simonffy-u. 5. — Telefon 653.

NYOMTATVÁNYOKAT

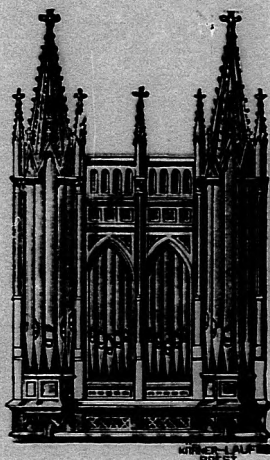
SZAKSZERŐ ÉS IZLÉSES KIVITELBEN SZÁLLIT.

HERCZEG HENRIK KÖNYV- ÉS MŰNYOMDA

VÁLLALATA 0 0 0 0
DEBRECZEN, SIMONFFY-UTCZA 5.

Csak első
díjakkal
kitüntetve.

Alapított
1907-ben.

A pécsi
országos
kiállításon
állami
aranyérem-
mel kitün-
tetve.

Alapított
1897-ben.

Angster József és Fia

PÉCS.

Orgona- és harmoniumgyár

A budapesti bazilika nagy orgonájának építője. Ajánlják kitűnő hang- és erős szerkezetű légnymatu és elektromos berendezési

Orgonáikat

a legjutányosabb árak mellett, művészi kivitelben. —
Raktáron kitűnő hangu

HARMONIUMOK minden nagyságban

Elektromos fújtató készülékek.

Arjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

NOVOTNY ANTAL FIA

harangöntő és vasharanglábgyár Temesvár, Gyárváros.

Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoporthoz előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. Különösen ajánlja saját találmánya új modern átlakasztott

harangjait

melyek felső részükön a hegedűtéhoz hasonló S alakú nyílásokkal vannak ellátva és azért erősebb; terjedelmesebb és mélyebb han-

gok, mint régi modoruk. Ily szerkezetű 327 kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá fogatható vertvas-koronákat, régi harangok lyet nekkel való újra szerelését és vertvas-harang állványok. Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgálhatnak — Az 1896 orsz. kiállításon millenniumi nagy éremmel kitüntetve.

Király balzsam

Köszvény és csusz ellen.

◆ ◆ Legujabb gyógyszer. ◆ ◆

Ezen balzsam legujabb gyógyszer egy belsőleg, mint külsőleg mindenféle fájdalmak ellen. Király-balzsam készítményem mint házi szer szükséges, hogy minden háznál kéznél legyen, mert egy belsőleg, mint külsőleg kitűnő hasznos szer.

Belsőleg gyomorfájásnál gyomorgörcsnél csikarásnál, fejfájásnál azonnal hat a legjobb fájdalomcsillapító.

Külsőleg tekintélyes orvosok ajánlják köszvénynél csuznál továbbá meghűléseknél, fog és fejfájásnál pár perc alatt hat. Igen hasznos gyógyszer még szájjáráshoz cseppentve rossz lehellet szagtalanításra 1 üveg 2 k 65 f. 3 üveg 6 kor. 5 fill. Utánvétellel bérmentve.

Magyar ember nem használ mást csak a híres

Hajdusági pedrőt !!

mely legjobb bajusznövesztő és ápoló szer az összes bajuszpedrő készítmények között. Hatása gyors és biztos

Postán 3 dobozt 2 K. 15 fillérért. 6 dobozt 3 K. 65 fillérért bérmentve utánvétellel küld a készítő.

Grósz Nagy Ferencz

„Arany egyszarvu” gyógyszer-tára a hol minden bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességek orrdeti árakban szerepelnek. Hetők be.

ORGONA !!

Nagyváradon, fő-utca 51/15.

UJ ORGONÁKAT

készíték a legujabb pneumatikus csőrendszer szerint, golós-ládaival. Biztos működéséért még a legnevedvesebb templomban is kezeskedem.

ORGONÁIM az elképzelhető könnyedségű játszás-móddal birnak és mindamellett az egyes sipok a leggyorsabb játszás mellett is **precizen** azonnal megszólalnak.

Elválalok továbbá

r é g i o r g o n á k a t
átalakítás, javítás és hangolás a legjutányosabb árban.

ORSZÁGH ANTAL

orgona készítő.

Alapított 1840.

Alapított 1840.

Hönig Frigyes

gőzüzemre berendezett harang és
ereöntődéje, szivattyugyár

ARAD, RÁKOCZI-UTCA 11—28. SZÁM.

Ajánlja cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel bármely más haranggal szemben egy azon hang előállításánál 3—46% súly és ármegetakarítás éretik el. Kitérő jó hang és tartóságaért több évi jótállás.

Legkedvezőbb fizetési feltételek.

Forgatható és igen könnyen lódítható vas harang felszerelések, melyekkel egy ember több harangot húzhat és tűzmentes vas-álványokkal. Régi harangoknak vas-szerelésre ala kítását, avagy azoknak csekély fölülfizetés mellett új harangokkal való felszerelését.

Képes árlapok és költségvetések kívánatra

ingyen és hermentve küldetnek.

1890-ben a legnagyobb állami éremmel kitüntetve.

Löfkovits Arthur

orás, ékszerész üzlete Debrecen, Piac-u.

Egyházi készletek, keresztelő edények, urasztali poharak, tányérok, kannák alkalmi ajándékok

nagy raktára.

A református egyházak szállítója.

MOST JELENT MEG!

PAPI DOLGOZATOK

IRTA: JÁNOSI ZOLTÁN. — IX. kötet.

ALKALMI EGYHÁZI BESZÉDEK.

Tartalmoz **HÁBORÚS BESZÉDEKET** is, elő- és utóimádságokkal. — Ára vászonkötésben **6 korona**, ajánlott + kötéssel 55 fillérrel több. Kapható:

HEGEDÜS és SÁNDOR

protestáns irodalmi könyvkiadóhivatalában.
Debrecen.